

12 RÖPIRAT.

Budapest 1883. augusztus 15.

III. évfolyam

XI. füzet.

Az első bírósági ítélet a tisz-eszlári perben.

Olvasóinknak bizonyára feltűnhetett, hogy a 14 hónapon át folyt t.-eszlári perrel mi rendszeresen, kimerítően nem foglalkoztunk. Ennek oka nemcsak abban rejlett, hogy terünk a napilapok útján úgysis bőven ismertetett részletek és fejlemények közlésére elégséges nem volt; hanem ezen eljárásunknak főoka az volt, hogy mi, noha az eszlári per az antisemitizmus fejlődésére és megizmosodására nézve kolosszális mérvben befolyt, ezen pernek a hatalmas ellenáramlatok s működésbe hozott manoeuvre-ek mellett elejétől fogva problematikus volt kimenetelétől magát a magyar antisemitizmust elválhatlan kapcsolatba s függőségbe ne hozzuk, s ekkép azt, bármi lett legyen is az eszlári per vége, – elvi magaslatán érintetlenül, sértetlenül fentartsuk.

Egyébiránt nagyon tévedne az, a ki a nyíregyházi törvényszéknek f. hó 3-án kihirdetett s a sakterekre és hullausztatókra nézve felmentő ítéletét bármiként is az antisemitizmus vereségének tekintené. Ez ítélet ellenkezőleg az egész zsidóság morális veresége a közvélemény előtt, a mely a saktereket és hullausztatókat már rég elítélte, s a melynek e marasztaló ítéletén a törvényszék ítélete se változtatott semmit. Igen, mert nincs oly ember, a ki, miután a törvényszék ítélete előtt hitt a zsidó rituális gyilkosságokban, ezen ítélet után most már megváltoztatta volna nézetét. A nyíregyházi törvényszék Ítélete csak hivatalosan s a vádlottakra nézve intézkedhetett mérvadólag, de nem egyszersmind az ezen monstre-per minden legkisebb mozzanatát éber figyelemmel kísért közvéleményre nézve is, a mely tudja azt, hogy a törvényszék csak a törvény §-ai alapján, a materiális bizonyítékok mennyiségét szám baveve, ítélni lehet. Az pedig, hogy valamely bűntény morális bizonyossággal elkövetett-e, vagy sem, és van-e ennek bebizonyítására a fennálló törvény §-ai által megkívánt két kifogástalan tanú avagy sem: az két lényegesen különböző dolog.

Ha Nyíregyházán esküdtszék ítélt volna: a sakterek már éreznék a kötelet a nyakuk körül. Ezért nem is lesz Magyarországon behozva az esküdtszéki intézmény büntető eljárásunkban, amint erről a „Nemzet” című kormánylap a minap biztosított is bennünket. Mai napság még Muszkaországban is esküdtek ítélnék a bűnügyekben, s Magyarország ezen szabadelvű intézményre még nem érett meg! S miért? Mert a magyar esküdtszékek kurta processust csinálnának a zsidó akasztófavirágokkal, daczára a Szeyfferteknek, Eötvösöknek, izraelita irodáknak, Rothschildeknek, Hirsch báróknak és tutti quanti. Nekünk magyaroknak pedig ez idő szerint a zsidók parancsolnak, és (mint akár a zabot vagy szénát a hadsereghez) zsidók liferálják igazságügyi törvényeinket is.

A rituális vérvád tehát ma is csak szintúgy fenáll, mint a nyíregyházi törvényszék ítélete előtt, először azért, mert az ítélet indokolásában maga a törvényszék kijelenti, hogy ő nem tárgyalt rituális gyilkosságot, tehát akkor a rituális gyilkosság elvi kérdésében nem is dönthetett; másodszor, a zsidó rituális gyilkosság a történelem feljegyzései s a zsidó rituális könyvek, jelesül a Lembergben 1880-ban 270-ik kiadásban megjelent „Sohar” című könyv által, – a melyben borzalmas részletességgel előíratik, miképen kell a keresztény leányokat a lesakterolás műtétének alávetni, – az eszlári eset nélkül is elégségesen bebizonyítva van; de harmadszor fennáll a közvélemény előtt a rituális gyilkosság gyanúja a törvényszék felmentő ítélete után is még az eszlári esetet illetőleg is; mindaddig, a míg Solymosi Eszternek a törvényszék-; nél levő hullabűzös ruhái – a melyeket a zsidók (cui bono fuerit!) állítottak elő, nemlétezőknek nem deklaráltak s míg csak jegyzőkönyvben fog állani az, hogy a kesergő anya; Solymosi Jánosné s ennek gyermekei, a leánya s illetőleg nővérük kétségtelen ruháiba öltöztetett s az agnoskáláskor még felismerhető volt (mert még feloszlásban nem levő) hullát saját leánya s illetőleg nővérük hullájának el nem ismerték.

De azonkívül, hogy a nyíregyházi törvényszék ítélete a zsidó rituális gyilkosságok nem létezéséről senkit se győzött meg, a ki jelqbb hitt e rituális gyilkosságok létezésében, a tiszta-eszlári per még más tekintetben is rendkívül becses tápanyagot szolgáltatott az antisemitizmusnak. S ezen eredmény mellett eltörpül még a rituális gyilkosság kérdése is.

A mi zsidó visszaéléseket mi már évek óta a theoretice társadalom elé tártunk, de ezen állításainkra csak gúnymosoly, csak, vállvonogatás volt a felelet: mindazok a zsidó visszaélések a tiszta-

eszlári perben arczátlan cynismussal, egész kolosszális mérveikben practice az ámuló világ szemei előtt feltárva lettek. A bámulatos zsidó szolidaritás, a zsidó raffineria, a zsidó rágalom, ármány és perfidia, a napnak az égről letagadása, a feketének fehérré bizonyítása, fenyegetődzés, terrorizálás, üldözés, a sajtóban való meghurczolás, pénzzel mindennek korrumpálása, hamis tanuk állítása, hamis eskü, hamis vádaskodás, sat. sat., szóval valamennyi zsidó „force” és mesterfogás ott áll most a megdöbbsent társadalom szemei előtt, a mely rémülve látja azt: mi mindenre képes a zsidó az izolálva álló védtelen kereszténnyel szemben!

Most már nem nevetgél senki a mi eljárásunkon; most már érti mindenki a mi eljárásunkat: most már mindenki előtt kétségtelen dolog, hogy de bizony van zsidókérdés és pedig a legeslegakutabb formában. És ennek a demonstrálására volt szükségünk leginkább az eszlári perre.

A kétségbeesésükben ide-oda kapkodó zsidók kényszerülve lettek az egész világ szemei előtt nyílt kártyákkal játszani, s hogy a hazardjátékot ezúttal megnyerjék, utolsó atout-ikat ki kellett játszaniok.

És ne higye azt senki, hogy a zsidók a t.-eszlári perben csak azért vállaltak szolidaritást a vádlott zsidókkal, mert ezek rituális bünténnyel voltak vádolva, következőleg az egész zsidó hifelekezet érdeke volt koczán. Mert többé-kevésbé ugyanígy járnak el ők minden perben, minden ügyben is, a hol zsidó áll még az ő személyes ügyével is kereszténnyel szemben. Csakhogy ezen ügyek nem csinálnak olyan feltűnést, nem tárgyaltnak az újságokban, sőt, a mennyire lehet, minden áron agyonhallgattatnak, eltusoltatnak.

S ezért nem tudott a társadalom semmit se arról az óriási veszélyről, a mely őt a zsidóság részéről fenyegette. A zsidóság az ő áldozatait egyenkint, zajtalanul taszította bele a bukás örvényébe. S e szegény áldozatok, a kiknek száma száz és százezernyi, megsemmisültek egymás után anélkül, hogy a gondtalanság ölen ringatózó társadalom csak egy jajkiáltásukat is hallhatta volna.

Az eszlári pernek volt az a rendeltetése, hogy a zsidó pókok vérengző, de emellett ravasz és gyáva természetét a társadalommal egész utálatos mivoltában megismertesse.

Ez a tulajdonképi nagy nyeresége, sőt vívmánya az antisemitizmusnak a t.-eszlári perből, a melyből nem von le semmit se még az első bírósági felmentő ítélet sem. Sőt ellenkezőleg; mert a közvélemény látva a zsidó üzelmeket egész meztelenségükben

s ellenállhatlanságukban, nemcsak nem csodálkozik a fölött, hogy a vádlottak felmentettek, de ezt igen természetesnek is találja. De jaj a zsidóságnak ezért a felismerésért!

Egyébiránt mi a nyíregyházi kir. törvényszék ítélete előtt loyális honpolgárokhoz illő köteles tisztelettel hajolunk meg, s nem követjük Pulszky Ferencz példáját, a ki a budapesti esküdtszék az Istóczy Győző ismeretes sajtóperében hozott felmentő verdikt miatt gyalázatos módon megtámadta. Pedig, míg egy esküdtszék ítéletéhez, – a melynek alapja pusztán az ítélő esküdtek benső meggyőződése, lelkiismeretük sugallata, – senkinek a világon egy szava sem lehet; addig i n d o k o k k a l ellátott (s hozzá még nem is jogerejű) ítélet kritika tárgyát képezheti; mert az írott indokok helyessége vagy helytelenségétől függ az i n d o k o l t ítélet helyessége vagy helytelensége. Mi azonban tartózkodunk még a kritikától is, és nem követjük a zsidó lapoknak azon eljárását, mely szerint ezek az eljáró törvényszéket mindaddig, míg a felmentő ítéletet meg nem hozta, naponkint a sárban meghentergették, és annak egyes tagjait a legalávalóbb szidalmakkal illették.

Ismételjük, mi, loyális honpolgárokhoz illő köteles tisztelettel hajolunk meg a nyíregyházi tekintetes kir. törvényszék ítélete előtt...

Ezek után előrebocsátva azt, hogy ezen ítélettel Schwarz Salamon,, Buxbaum Ábrahám és Braun Lipót sakterek, úgyszinte Wollner Herman a gyilkosság-, Scharf József egyházi, Junger Adolf, Braun Ábrahám., Lusztig Sámuel, Weiszstein Lázár, Taub Emánuel, a gyilkosságban való részesség büntettének, – Vogel Amsel, Smilovics Jankel, Herschko Dávid, Grosz Márton és Klein Ignác a bűnpártolás vétségének vádja alól felmentettek, közöljük ezen ítélet indokait egész terjedelmükben.

A z í t é l e t i n d o k a i :

A vizsgálat és végtárgyalás adatai szerint Hury Andrásné, szül. Olajos Julianna, tiszta-eszlári újfalusi lakos, 1882. évi ápril 1-én dél előtt, három nappal az izraelita húsvét (Passah) ünnepek előtt cselédjét, a 14 éves Solymossy Esztert elküldette a község másik részét képező Ó-Faluba Kohlmayer József boltjába festékért és koromért, a lakóház-pitvarának a közelgő húsvéti ünnepek alkalmából leendő kifestésére. Solymossy Eszter,, miután még L á n c z y Gáborné, szül. Kasal a Teréz és Csordás Gá~, borné, szül. Szokolczay Zsuzsanna szomszédoktól is megbízást kapott ugyanazon kereskedésben egyes bolti czikkek bevásárlására, d. e. 10½ óra tájban hazulról elment, a mint azt Hrabár Gyula is bizonyítja. Dél előtt 11 óra tájban megérkezett az Ó-Faluba, hol a bolt felé haladtában találkozott nővérével Zsófiával, a ki épen akkor gazdájával, Rosenberg: Hermannal, bort vitt Taub Emánuel lakására, s a kinek kérdésére akkor csak annyit mondott, hogy a boltba megy. De találkozott ez útjában még J a k a b János, S z a b ó Julianna és T a n y i Gábor kihallgatott ta-

mukkal. Volt is Kohlmayer József kereskedésében, s ott vörös és kék festéket vásárolván, néhány percnyi időzés után eltávozott. Útközben Rosenberg Hennán lakása előtt haladván el, a ház kapujában nővérével, Zsófi-val megint találkozott, beszédbe ereszkedett, majd annak kijelentésével, hogy sietnie kell, mert otthon várni fogják a festékekkel, nővérétől elvált, és sebes léptekkel folytatta útját Tótfalu felé, a mely irányban testvére Zsófi egész az Ó-Falu végén levő malmon túl követte tekintetével, a meddig Rosenberg Herman magasan fekvő háza kapujából ellátni. Ugyanezen malom mellett elhaladni látta öreg Tanyi Gábor, majd Hajdú József, kissé tovább Tapasztó Miklós, ismét tovább Kaposi József, míg végre Tapasztó Miklós azt is látta, midőn a leánya a zsidó-templom előtti téren elvonulól töltésen vissza áthaladt, és midőn állítása szerint az idő déli 12 órához már elközelgett. Solymossy Eszter délutáni 2 óráig haza nem térvén, Hury Andrásné annak felkeresésére indult az Ó-Faluba.

Itt Solymossy Zsófitól azon értesítést nyervén, hogy Eszter eljött a boltból, és még déli 12 óra előtt hazafelé indult, azon gondolatban, „hogy talán már otthon fogja őt találni, visszatért a lakására, de Esztert sem odahaza, sem anyjánál, özv. Solymossy Jánosnénál fel nem találta. Özv. Solymossy Jánosné Hury Andrásné útján hirt vévén leánya eltűnéséről, szintén leánya keresésére indult, de bár az egész falut bejárta, a leány nyomára nem akadt. Leányának eredménytelen keresése után este felé özv. Solymossy Gáborné társaságában sírva térvén haza, midőn útközben a zsidótemplom mellett haladt el, Scharf József zsidó egyházfi és annak neje Müller Leni a templom melletti lakásukról kijöttek eléje az útra, és biztatták, ne búsuljon, meg fog kerülni a leánya, felemlítvén, hogy Nánáson is történt hasonló eset, ott is elveszett egy gyermek, akkor is a zsidókat gyanúsították, s a gyermeket később a réten megtalálták. Özv. Solymossy Jánosné, Scharf József és neje ezen nyilatkozatának kezdetben mi jelentőséget sem látszott tulajdonítani. Midőn azonban a következő napon valaki azon gyanút keltette benne, hogy leányát a zsidók emésztették el, s minthogy továbbá ezen hír, állítása szerint, ápril 3-án már az egész falut bejárta, ápril 4-ikén elment Vencsellőre a járási szolgabíróhoz, akinek lánya eltűnését bejelentvén, gyanújának kifejezése mellett kérte, hogy a zsidó-templomot vizsgálja meg.

A szolgabíró azonban ez alkalommal a gyanút hihetetlennek találván, Solymossy Eszternek csupán országos köröztetése iránt intézkedett. Később azonban Scharf József egyházfi négy éves fiának, Samunak többek előtt elejtett egyes mondásaival az özv. Solymossy Jánosnéban keletkezett gyanú újabb táplálékot nyervén, május 4-kén ismét fölkereste a szolgabírót, előadván, hogy a zsidók elleni gyanúját most már egyes községi lakosok tényleges tanúvallomásai is támogatják. A járási szolgabíró ennek folytán intézkedett, hogy Solymossy Eszter eltűnése tekintetében a rendőri nyomozás megindíttassék.

Tisza-Eszlár községének eljárósága 1882. évi május hó 6-án a rendőri nyomozást teljesítvén, kihallgatott több tanút, kik előadták, mit Scharf Samu gyermektől hallottak, t. i. azt, hogy az eltűnt Solymossy Eszternek nyakát az ő atyja, Scharf József s

testvére Móricz segítségével egy metsző vágta el. Az előnyomozásnak ezen eredménye alapján a bírósági előnyomozás elrendelhetvén, ennek folyamában Scharf Móricz, özvegy Lengyel Istvánné és özvegy Fekete Jánosné terhelő vallomása alapján határozottabb alakot vett azon gyanú, hogy Solymossy Esztert Schwarz Salamon, Buxbaum Ábrahám, Braun Lipót (Lébi) és Wollner Hermann, az ügynevezett koldus zsidó fosztották meg az életétől a tiszta-eszlárisinagóga helyiségében, és» hogy Scharf József, Junger Adolf, Braun Ábrahám, Llisztig. Sámuel, Weiszstein Lázár és Taub Emánuel a nevezettek ebbeli ténykedését öntudatosan előmozdították. Ugyanis Scharf József egyházfianak nagyobbik fia, Scharf Móricz, határozottan és körülményesen előadja, hogy 1882. április 1-én az isteni tisztelet végeztével d. e. 11 óra tájban a zsidóság kijövéen a templomból, ő be akarta zárni a templom ajtaját, Schwarz Salamon, Buxbaum Ábrahám és Braun Lipót sakterek, valamint Wollner Hermann a kolduszidó azonban, kik a templom előtt megállapodtak, arra szólították fel, hogy hagyja nyitva a templomajtót, mivel a rajtok levő imádságot nem akarják magukkal vinni; ennek következtében a nélkül, hogy a templomot bezárta volna, bement szüleinek lakására; egy idő múlva atyja Scharf József, a ki az ablakon kinézett, kiküldte, hogy hívja be azt a magyar leányt – Solymossy Esztert, – a ki Ó-Falu felől jön a végre, hogy vegye le az asztalról a gyertyatartókat; atyjának ezen meghagyására elébe ment Solymossy Eszternek, a ki sietve jött Ó-Falu felől, s azt behívta lakásukra. Solymossy Eszter, atyja Scharf Józsefnek felszólítására levette a gyertyatartókat az asztalról és székre, állva a szekrény tetejére rakta.

Eközben bejött Wollner Herman, ki Schwarz Salamonnal és ennek két társával a templomban visszamaradt és a ki a templom pitvarából kifelé nézett akkor, midőn ő Solymossy Esztert lakásukra behívta, és azt mondta Solymossy Eszternek, hogy menjen el vele a templomba, onnan valamit kihozni, minek folytán Solymossy Eszter tényleg bement a templomba; előadja továbbá Scharf Móricz, hogy mintegy negyed óra múlva kimenvén az udvarra, a templomból jövő jajgatást és 3 vagy 4 segélykiáltást hallott, minek folytán oda szaladt a templomhoz, és minthogy annak ajtaját zárva találta, benézett a kulcslyukon s ekkor látta, hogy Solymossy Eszter a földön fekszik egy ingben, hogy őt Buxbaum Ábrahám, és Braun Lipót a földre lenyomva tartják; látta továbbá, hogy Buxbaum Ábrahám, Braun Lipót és Wollner Hermann a leány testét fölemelték, és hogy ekkor Schwarz Salamon egymásután két vörös cserépedényt tartott alája, melyekben a leány véréet felfogta és egy nagy fazékba öntötte. Ennek megtörténtével a leányt ismét, felöltöztették, mire a belső templomból az előpitvarba jöttek: Lusztig Sámuel, Braun Ábrahám, Weiszstein Lázár és Junger Adolf s al hullát körülállották. Azután ő bement a lakásukra, ott a történetét szüleinek elbeszélte, mire anyja azt mondotta, hogy hallgasson. Körülbelül egy óra elteltével Wollner Hermann bejött a lakásukra és felszólította őt, hogy zárja be a templomajtót, minek következtében bement a templom előpitvarába, ahol sem a leány holttestét nem találta

sem vérnyomot nem látott. A kulcsot a pitvar ablakában találván, a templomajtót bezárta és ugyanakkor látta, hogy Schwarz Salamon, Buxbaum Ábrahám, Braun Lipót, Lusztig Sámuel, Braun Ábrahám, Weiszstein Lázár és Junger Adolf hazafelé távoztak.

Scharf Móricznak ezen, terhelő előadását támogatja özv. Lengyel Istvánné azon vallomása, hogy 1882. április 1-én kora délután, 12 óra elmúltával, a háza tözsomszedságában levő zsidó templom felől háromszori kiáltást hallott, valamint özv. Fekete Jánosné, született Krámer Borbálának azon vallomása, hogy 1882. ápr. 1-én d. e. és aztán Adamovics Józsefnek és Pap Józsefnek vallomása, mely szerint déli „12 óra felé a zsidó templom mellett haladván el, ez alkalommal a templom felől sírást hallott, látta, hogy a templom ajtaja előtt két oldalt egy-egy zsidó állott az ut felé nézegetve; támogatja végül Scharf Móricznak előadását azon tény, hogy próbamenés útján megállapított, hogy ha Solymossy Eszter, miként ezt Hury Andrásné állítja, reggeli fél 11 órakor indult el hazulról, úgy hazafelé mentében 11 óra 47 perczkor érkezhett a zsidó templomhoz,

A vizsgálat ezen terhelő adatai alapján tehát a közvádoló kir. főügyész által emelt azon vád, hogy Solymossy Esztert, Schwarz Salamon, Buxbaum Ábrahám, Braun Lipót és Wollner Hermann előre megfontolt szándékból életétől megfosztották, továbbá azon vád, hogy Scharf József azáltal, hogy Schwarz Salamon és társaival egyetértve az ablakon kinézve leste Solymossy Esztert és azt lakására becsalván, a templomban reá várakozó Schwarz Salamonnak és társainak kezére szolgáltatta, valamint azon vád is, hogy Junger Adolf, Braun Ábrahám, Lusztig Sámuel és Weiszstein Lázár azáltal, hogy a hivek távoztával igaz ok nélkül visszamaradtak a templomban és ekkép Schwarz Salamon és társaival egyetértve, Solymossy Eszter megöletése alkalmával a templomban jelen voltak, és ezen magatartásukkal tetteleg Hozzájárultak Schwarz Salamon és társai bűnös elhatározásához, fokozásához, jelenlétük által bátrabb és biztosabb fellépésre ösztönözvén őket, miáltal Solymossy Eszternek előre megfontolt szándékkal való megölését szándékosan előmozdították, jogos alapon nyugvónak találtatott, annál is inkább, mivel a tagadásban levő vádlottak azt, hogy a terhükre rótt cselekmény ideje alatt a templomban nem voltak, kifogástalan tanuk vallomásával igazolni képesek nem voltak, ugyanazért nevezett vádlottak a kir. főügyész ide vonatkozó indítványának elfogadásával a gyilkosság, illetőleg az abbani részesség gyanúja miatt vád alá helyeztettek.

Taub Emánuel ugyan Scharf Móricz nem említi azok között, kik a Schwarz Salamon és társai terhére rótt büntett történetkor a templomban voltak, azonban ő maga is azt állítja, hogy Schwarz Salamon és Braun Lipót metszők nála voltak szállva; igazolva van, hogy a kérdéses napon reggel azokkal együtt ment a templomba és saját állítása szerint az isteni tisztelet végeztével azokkal együtt tért vissza lakására; ha tehát saját előadása szerint folytonosan azoknak társaságában volt, következtetni kellett, hogy míg Schwarz és Braun metszők a terhükre rótt cselekményt elkövették, az alatt ő is a többi vádlottal együtt a templomban volt és annál is inkább, mivel Cs. Nagy Jánosné, ki akkoriban vele egy pitvarban lakott, azt adja elő, hogy ő, Taub és vendégei, délután egy

óra felé tértek haza a kérdéses napon: Taub Emánuel tehát a többi részesekekkel egy tekintet alá esvén, ő is a gyilkosságban! részesség miatt a királyi főügyész e részbeni indítványának el nem fogadásával, vád alá helyeztetett.

A nevezett vádlottak ellen felsorolt ezen bizonyító adatok azonban a végtárgyalás szerint nem hogy erősödést nyertek volna, hanem határozottan meggyengítve lettek.

Özvegy Lengyel Istvánné nevezetesen a vizsgálatban tett azon vallomását, mintha ő 1882. ápril hó 1. napján kora délután a házával szomszédságban levő zsidó templom felől mintegy a föld alól jövő háromszori segély- és gyermektől eredő kiáltást hallott volna, a végtárgyaláskor oda módosította, hogy e kiáltás „Kovácsné jöjjön” estefelé történt, és háza kapujától és a zsidó templom felől, és nem háromszor, hanem csupán kétszer történt. Fekete Jánosnének a vizsgálatban tett azon előadása, hogy ugyanazon napon délelőtt 11 óra tájban a zsidó templom mellett haladván, a templom felől sírást hallott, a templomajtó falainál pedig két zsidót az út felé tekintgetve látott, terhelő gyanúkul nem szerepelhet, mert a bírói szemle megállapította, hogy Fekete Jánosné ezen vélt sírást a templomtól 64 lépés távolságra hallotta, és mert nincs kizárva annak lehetősége, hogy e sírás, tekintettel a templomhoz való távolságra, az ajtónak bezárt voltára, nem is a templom felől, de semmi esetre abból és feltehetőleg nem is sírás által okozott hangtól eredett; azon további állítása pedig, hogy ugyanazon alkalommal a templom ajtófelénél két zsidót látott, – feltéve, hogy a gyilkosság ugyanazon időben történt, kizárja Scharf Móricz tanú állítása lehetőségét, mert szerinte a templomajtón kívül egyedül ő állott, s a többi általa nevezettek a templom belsejében voltak; ha pedig áll az, hogy a gyilkosság idejében két zsidó a templom ajtaját mintegy őrizte, akkor az ajtót ő meg se közelíthetvén, az állított események tanúja sem lehetett; végre Scharf Móricz 14 éves tanúnak vizsgálati előadását, tekintettel arra, hogy a végtárgyalás alatt vádlott Scharf József ellen, részint apja vallása és Jiitsorsosai iránt oly mély megvetést és gyűlöletet tanúsított, melynél fogva előadását elfogulatlan és közelebbi gyanúokat képező vallomásnak elfogadni és arról eskü általi megerősítést megengedni annál kevésbé lehetett, mert Scharf Móricz a vizsgálat és végtárgyalás alatt tett vallomásaiban lényeges külsőségekre, nevezetesen pedig Solymossy Esztörnek házukba ki által történt behívása, annak az állított gyilkosság alkalmával fekvésének iránya és helyzetére, valamint a kezében levő kendőnek színére nézve ellenmondásba jött és tanúságtételének megbízhatósága kérdéssé vált.

Ellene szól Scharf Móricz vallomásának Varga Kati meghiteltetett és kifogástalan tanú vallomása is, mert ezen tanú azt állítja, hogy Buxbaum Ábrahám egyik vádlott metsző ápril hó első napján délelőtti 11, órakor a templomból Szüszman lakására, hol szállva volt megérkezvén, megebédelt s ebéd után mintegy két óra hosszat aludt. Ezen tanúvallomás kizárja Móricz tanúságtételének azon igazságát, hogy Buxbaum Ábrahám a Móricz által jelzett időben a zsidó templomban lehetett és ott az állított cselekményben résztvehetett volna.

Ily körülmények mellett és kiváló figyelemre méltatva azt, hogy a gyilkosság tárgya hiányzik, a vádhatóság részéről különben is elej-

tett gyilkosság s abbani bűnrészesség vádjának fentartására minden alapos ok elenyészik, annál fogva az ezen bűntényekkel vádlottakat fölmenteni s a letartóztatottak azonnali szabadon bocsátását elrendelni kellett. A vád és védelem részéről felemlített rituális gyilkosság a törvényszék határozatának tárgyát nem képezhetette, részint, mert az állított vallásszertartás a gyilkosság indokául fel nem hozható, részint mert elesvén maga a gyilkosság, annak lehető indoka is elesett, és mert hogy ily vallásszertartás a vádlottaknál léteznék, sem a vizsgálatban beszerzett adatokkal, sem más hiteles és a törvényben elfogadott módon beigazolvva nincs.

Az előnyomozás alatt továbbá Oláh György tiszadadai lakos, kerülő, június 18-án délután 4 óra tájban a tiszadadai határban az úgynevezett Csonka-Füzes felé menvén, útközben találkozott kerülő társával Várady Andrással, ki arról értesítette, hogy a Csonka-Füzesből jövő Kecskés József szolgálja azt beszélte neki, hogy kevéssel azelőtt a Tiszában egy női hullát látott a Csonka-Füzes alatt a vizén úszni.

Ezen értesítés folytán Oláh György a Csonkafüzes szélén a Tisza partján fölfelé haladva, a part közelében a füzesben fennakadt hullát felfedezte, és azt két tutajos segélyével a partra kihúzta. Oláh György az esetről az előjáróságot értesítendő, bement Tisza-Dadára, a hullának őrizetét azon tutajosokra bízván, a kik közel a Csonkafüzeshez a partra szállottak.

Az előjáróság tagjai nyomban a hely színére siettek, a kifogott hullát azonban már ott nem találták, mert azt a tutajosok, állításuk szerint azért, mert igen nagy szaga volt, időközben elásták. A községi előjáróság jelentése folytán esti fél 9 órakor ifj. Zoltán István szolgabírósegéd, dr. Kiss Jenő járási orvos kíséretében, a hely színére kimenvén, a hullát kiásatta, és azt a nélkül, hogy a sírból kiemelték volna, előleges szemle alá vétette, melynek végeztével óvintézkedések mellett újból eltakarította. Június 19-én a hulla feletti bírói szemle megtartván, ez alkalommal kitűnt, hogy a hulla ruházata hasonlít a Solymossy Eszter által eltűnésekor viselt ruhadarabokhoz; továbbá megállapított, hogy a hulla balkezének csuklójára egy kendő volt szorosan odakötve, melyben elázott kenőcsszerű állományú kék festék találtatott: annál fogva a jelenvolt özvegy Solymossy Jánosné felhívatott, hogy a leánya által eltűnése alkalmával viselt ruhadarabokat körülményesen írja le, mi megtörténvén, kitűnt, hogy a hullán talált ruházat az özvegy Solymossy Jánosné bemondása szerint Solymossy Eszter által eltűnésekor viselt ruházattal megegyez.

Később a hullán talált ruhadarabok özv. Solymossy Jánosnénak, Hury Andrásnénak, majd Olajos Bálintnak, Lak Petemének és Fellner Istvánnénak is felmutattatván, ezek is azokban Solymossy Eszter ruházatát felismerték.

A talált hulla is a Solymossy Esztert ismerő összesen 20 egyén által szemle alá vétetvén, ezek közül Szokolczai Julcsa a hullában Solymossy Esztert határozottan felismerte, Lázi János, Solymossy János, Jakab János, Juhász József és Juhász Andrásné pedig a hullában Solymossy Eszter tetemét felismerni vélték, ellenben özv. Solymossy Jánosné, özv. Solymossy Gáborné, Gyánvi Gáborné, Szuhi Györgyné, Gazdag Józsefné, Olajos Bálintné, Tanyi Józsefné, Szellei Gá-

bor, ifj. Pap József, Laposa János, Várkonyi Ferencz, Tóth Mari, Solymossy János (Eszternek testvére) és Solymossy Zsófia, a hullában Solymossy Eszternek tetemét felneveztem, a hulla törvényszéki bonczolás alá vétetvén, a törvényszéki orvosok a hozzájuk intézett kérdések alapján véleményüket beadták. Minthogy azonban a vélemény minden körülményre kiterjedő nem volt és hogy ez minél inkább biztos alapot nyerjen, elrendeltetett a hullának kiásatása, egyetemi tanárok általi megvizsgálata, és minthogy ezek véleménye azoktól eltérő volt, a szakvélemény az országos közegészségügyi tanácshoz felül; véleményre felterjesztetett. Az ellentétes szakértői vélemények felülvizsgálására megkeresett országos közegészségügyi tanács kimondotta:

1. Hogy a legtöbb jel arra mutat, hogy a hulla 16-18 éves nő teste volt, de nem állapítható meg határozottsággal, hogy nem volt-e egy-két évvel idősebb vagy fiatalabb.

2. A bonczjegyzőkönyv nem nyújt biztos adatot arra, hogy a halált vérszegénység vagy más testi baj vagy fulladás okozta volna.

3. A halál beálltának ideje meg nem állapítható.

4. Nem valószínű, hogy a hulla 14 napnál tovább lett volna a vízben.

5. A nemi közösülés nagy mérvbeni gyakorlásának bizonyítására a bonczadatok nem elégségesek.

6. Valószínű, hogy a szörzet borotvával távolított el, de a ki-hullás lehetősége sem zárható ki.

7. A körmöknek a bonczolás előtti hiánya nem zárható ki.

8. Valószínűbb, hogy a hulla életében rendszerint nem foglalkozott durvább munkával, s nem járt mezítláb, de az ellenkező sem zárható ki.

Az 1882. évi június 19-20. napjain teljesített bonczvizsgálat és azzal kapcsolatos eljárás folytán, tekintettel az orsz. közegészségügyi tanácsnak a hullára vonatkozólag, kora, vízben létének tartama, foglalkozása, s a szörzet miként eltávolítása tekintetében adott véleményére azon gyanú merült fel, hogy egy idegen hulla Solymossy Eszter ruháiba öltöztetve azon czélból dobatott a Tiszába, hogy a bíróság félrevezetésével elfogadtassék azon tény, hogy Solymossy Eszter mint a kinek álhulláján külsértés nyomai nem voltak, nem olyképen fosztatott meg életétől, amint azt Scharf Móricz vallomásában előadja. A gyanú e részben azon tutajosokra irányult, kik a Csonkafüzes közelében voltak, midőn a hulla megtaláltatott, és kik az őrizetükre bízott: hullát, míg a községi előjáróság a helyszínére érkezett, eltemették.

Ezen tutajosok közül Hersko Dávid törvényszékieleg hitelesített vallomásában, tutajos társa Matej Ignácz előadásával egyezőleg beismerte, hogy midőn június 7-én tutajon Kerecseny mellett haladt el, régi ismerőse, Smilovics Jankel, ki éppen akkor rakodott tutajánál a parton, zsidó nyelven azt kiáltotta át hozzá, hogy jó fizetésért szállítson el tutaján egy hullát, s midőn ő erre reá állott, azt mondta, hogy a hullát majd útközben átadja neki és akkor majd megmondja, hogy hova kell azt szállítani.

Beismerte továbbá, hogy jun. 11-én Kis- és Nagy-Tárkány között kikötvén, este Smilovics Jankel szintén megérkezett s az elhozott hullát, azon utasítással adta át neki, hogy azt tutaja alatt Dadáig, szállítsa, és

ott ereszsze el. Előbb azonban a hullát azon ruhába öltöztesse, a melyet Eszlár alatt egy 30-35 éves barna asszony fog neki átadni s arra is kitanította, hogy a ruhadarabokat milyen rendben adja rá a hullára, s különösen, hogy azon kendőt, a melyben a papírba takart festék lesz, a hulla balkezére kösse. Jutalomképen 200 frtot ígért és abból előlegül 56 frtot átadott. – Beismeri, hogy a hullát átvette és azt. Matej Ignác segélyével, ki a történeteknek véletlenül szemtanúja volt, tutaja alá húzta s oda erősítette.

Továbbá, hogy június 16-án déltájban Eszlár alatt észrevette, hogy a barna, 30-35 éves asszony ruhaneművel a kezében ólalkodik a tiszaezlári parton. – Midőn pedig délután Eszláron alul a ládányi oldalon egy fűzes mellett kikötöttek, 4-5 óra tájban a nevezett asszony csónakon ájtott a ládányi partra, s a fűzesben a magával hozott csomó ruhát zsidó nyelven mondott ezen szavakkal adta át neki: „Itt vannak a ruhák, Jankel küldötte neked a hullára.”

Beismerte végül Hersko Dávid, hogy a hullát Matej Ignác segélyével még azon este az e ezé Ír a átvett ruhába öltöztette ki, s azután ismét a tutaj alá helyezték, a honnan június 18-án, midőn Tisza-Dadán felül a Csonkafűzesben kikötöttek, a hulla kiszabadult és partra vettetett.

Smilovics Jankel törvényszékileg hitelesített vallomásában szintén beismerte, hogy 1882. évi június 5-től 14-ig Kerecsenyben vesztegelvén, ez idő alatt június 6-án vagy 7-én régi ismerőse, Vogel Amsel is oda érkezett s elbeszélvén neki a tiszaezlári esetet, előadta, hogy miután Soly-mossy Eszter megölésével a zsidókat gyanúsítják, ez utóbbiak most egy Soly-mossy Eszteréhez hasonló ruházatba öltöztetett hullát akarnak a Tiszán leúsztatni s fölszólította őt, hogy vállalja el a hulla szállítását, előadván, hogy megbízóinak egyike Mendelovics Niszan vajnagi lakos. Vogel Amsel rábeszélése folytán ő a hullaúsztatást 500 frtért elvállalta, s előlegképen 80 frtot Vogel Amseltől fel is vett. Az alku megtörténtével Vogel Amsel azt mondotta, hogy a hullát két zsidó a szentmártoni révben fogja neki átadni, utasítván őt, hogy azt tőlük átvéven, Eszlárig szállítsa s ott ereszsze szabadon. Június 7-én szeklenzei tutajosok (Hersko Dávid és társai) haladván el Kerecseny mellett, minthogy közöttük felismerte régi ismerősét, Hersko Dávidot, sajkán elment annak tutajához s megbeszélvén vele a dolgot, Hersko Dávid a hullaszállítást 120 frtért elvállalta; mire ő utasította, hogy Tárkánynál kössön ki, a hol a hullát szándékozik neki átadni. Erre Hersko Dávid tovább utazott, ő pedig június 10-én este a hullának átvétele végett elindult a szentmártoni révhez. – Június 11-én reggel megérkezvén a szentmártoni révhez, a Tiszaparton Grosz Márton és Klein Ignác tiszaezlári zsidókat pillantotta meg, kik kocsi-ban a hullával reá várakoztak ott, s miután kölcsönösen megismerkedtek, nevezettekkel ezek kocsi-ján Tárkányba utazott. Oda szállítva, délután 3 óra tájban Tárkányba érkezvén, a hullát a kocsi-ról levették, s ő azt a kocsi-n vett deszkából készített kis tutajon a vízbe vive, Hersko Dávidnak átadta s a kikötött jutalomból 40 frtot adott neki. A két tiszaezlári zsidó tőle azzal vált el, hogy siet-nek, mivel még a hulla ruházatáról kell gondoskodni, kijelentvén, hogy azt az eszlári parton egy asszony fogja átadni, s egyúttal kitanítván, hogy a hullát miképen kell felöltöztetni, különösen hangsúlyozván, hogy

a festékes kendőt a hulla egyik csuklójára kell kötni s a hullát Tisza-Eszláron alul kell szabadon eresztetni.

Vogel Amsel vádlott tagadja, hogy ő bírta volna meg Smilovics Jankelt a hulla szállításával Vádlott Grosz Márton és Klem Ignác szintén tagadják, hogy ők lettek volna azok, kik a hullát Szent Mártonnál, illetőleg Tárkánynál Smilovicsnak átadták. Solymossy Eszternek az anyja és több asszonyok által felismert ruhái a t.-dadaí Csonkafüzesben kifogott hullán feltalálván, a gyilkosság és a bűnpártolásra vonatkozó vád tekintetéből szükséges annak tüzetesebb megvizsgálása, hogy az említett hulla Solymossy Eszter hullája volt-e, vagy nem.

Eltekintvén egyelőre Smilovics Jankel, Hersko Dávid vádlottak és Matej Ignác tanúnak vallomásaitól, megemlíttetik, hogy a hulla felismerésére bocsátott tanúk közül Solymossy Eszter anyja, özvegy Solymossy Jánosné, továbbá Eszter testvérei és mások is, a kik őt életében ismerék, a megtekintett hullában az eltűnt Solymossy Esztert fel nem ismerték; minthogy azonban a hulla haja és szemöldök szőre hiányzott, arcvonásai a m. kir. egyetemi tanárok és országos közegészségügyi tanács véleménye alapján feltételezhető több napi vízben léte miatt szükségképp elváltoztak, a mely körülményt a hulla arcának felelőségét, az ajkak duzzadságát és a nyelvnek a fogak közti voltát, igazoló tanúk bizonyítják, és minthogy ezek szerint valószínű, hogy a hulla arca már nem volt felismerhető állapotban, midőn a tanúk megnézték és azért ezen tanúk nyilatkozatának magában véve jelentőséget tulajdonítani nem lehet; tekintetbe véve még azt is, hogy a hulla nem a rajta volt ruházattal tétetett ki szemlére, áll ez azon tanúkról is, kik a hullában Solymossy Esztert felismerni vélték, a kik különben is e részben nyilatkozatukat megváltoztatták és e miatt esküre nem bocsátattak.

A bonczoló orvosok véleménye szerint a hulla legalább 18, de valószínűleg 20 évet is elért egyéné volt. Ezen életkor meghatározással szemben áll a hulla exhumációjánál alkalmazott, m. kir. egyetemi tanárok véleménye, mely szerint a hulla 15-17 éves egyénre mutat, és némileg az orsz. közegészségügyi tanács véleménye is, melynél fogva a legtöbb jel arra mutat, hogy a hulla 16-17 éves nő teste, de ki nem zárható- hogy nem volt-e egy-két évvel idősebb.

A bonczoló orvosok megállapították, hogy a halál oka általános vérszegénység volt, melyet a bel vizsgálat által konstataált tüdőgümőkór, tüdőlégdag, a jobb szívgyomrocis túltengése, a máj kissebbedése és szemcsésedése, valamint gyomorhurut idéztek elő; továbbá, hogy a hulla már mint ilyen került a vízbe, hogy legfeljebb 10 nap előtt elhunyt egyéné volt, az egyetemi tanárok véleménye szerint pedig a halál legközelebbi okául az általános vérszegénység ez esetben el nem fogadható, és a körülmények oda mutatnak, hogy a hulla vízbe fült, a bonczolás előtt több heteknél meghalt egyéné volt. Az orsz. közegészségügyi tanács véleménye szerint a bonczjegyzőkcmyv nem nyújt biztos adatot arra, hogy a halált vérszegénység vagy más testi baj, avagy fulladás okozta volna, a halál beálltának ideje pedig meg nem határozható. A bonczoló orvosok azon nézetben voltak, hogy a hulla 3-4 napnál tovább nem lehetett a vízben; a szűz-őr hiánya és a hüvelynek szerfeletti bőségéből következtették a nemiközösülésnek nagy mérvbeni gyakorlatát; az egyetemi tanárok és az orsz. közegészségügyi tanács véleménye szerint pedig a kö-

zöszülés nagy mérvbeni gyakorlatának bizonyítására a bonczadatok nem elégségesek. Az egyetemi tanárok azon véleményben vannak, hogy a hulla több heteken át a vízben volt, az orsz. közegészségügyi tanács pedig azt, hogy a hulla nem ily hosszú ideig volt a vízben, határozottan meg nem állapíthatónak mondja, de nem tartja valószínűnek, hogy a hulla 14 s talán ennél is egy néhány nappal tovább lett volna a vízben. Megállapították a bonczoló orvosok, hogy a hulla haja és szőrzete mesterségesen lett eltávolítva és kijelentették, hogy a lábak és kezek alkotása, azoknak és a kéz körmeinek gondos ápolása nem szólhatnak a mellett, hogy az elhunyt egyén életében durvább munkával dolgozott volna, avagy cipő nélkül (mezítláb) szokott volna járni, de mind-ezek bizonyítják, hogy könnyebb életmódot folytatott, s így minden valószínűség szerint nem azon osztályhoz tartozott, mely durvább házi munkával foglalkozik.

Az egyetemi tanárok véleménye szerint a haj és szőrzet nem mesterségesen lett eltávolítva; a lábak és kezek alkotásából és az első bonczoláskor már teljesen hiányzani kellett körmöknek állapotából éppenséggel nem lehet következtetni, hogy a hulla a könnyebb életmódot folytató és lábbelit folytonosan viselő osztályhoz tartozott volna; az orsz. közegészségügyi tanács véleménye szerint ugyan sokkal valószínűbb, hogy a haj és szőrzet mesterségesen, pl. borotvával távolított el, de a kihullás lehetőségét sem zárja ki, valamint azt sem, hogy a körmök már az első bonczolás előtt hiányoztak. Valószínűbbnek mondja ugyan, hogy a hulla életében rendszerint nem foglalkozott durvább munkával és nem járt mezítláb, de az ellenkezőt nem zárja ki.

Ezek szerint a bonczolást teljesített orvosok által megállapított Solymossy Eszter koránál több évvel magasabb életkor bebizonyítottnak nem tekinthető; azon jelenségek pedig, melyek az eset ismert körülményei mellett annak kétségtelen bizonyítására szolgálnának, hogy a hulla nem volt Solymossy Eszteré, nincsenek kellően kimutatva.

Ily jelenség lett volna az első bonczoláskor megállapított általános vérszegénység és az abból eredett halál, a halálnak a bonczolás előtti beáltának rövid ideje (legfeljebb 10 nap), a hullának mint ilyennek a vízbe alig 3-4 nappal a bonczolás előtt jutása; a nemi közöszülésnek nagymérvbeni gyakorlása; ellenben az egyetemi tanárok által megállapított 14-17 éves életkor, a vízben létel heteken át, a haj letörése és kihullása, a hulla áztatás (maceratio) folytán kihullott körmeinek a bonczolás előtti hiánya az orsz. közegészségügyi tanács véleménye szerint sem zárható ki. Ezek pedig oly jelenségek, melyek figyelemmel arra is, hogy a orsz. közegészségügyi tanács véleményének indokait nem közölvén, nem lehet tudni, hogy mily bonczotani adatok alapján tért el a hulla valószínű életkora meghatározásában az egyetemi tanárok véleményétől. És az is, hogy a hulla Solymossy Eszter kétségtelen ruháiban találtatott, megengedhetővé teszi, hogy a kérdéses hulla Solymossy Eszteré lehetett.

Zurányi Kálmán és Szűcs János tanúk vallomása szerint a hulla lábán seb nyoma volt látható; erről a bonczjegyzőkönyvben említés téve nincsen, és a bonczolásnál alkalmazott szakértők a végtárgyaláskor tett előadása szerint a hulla jobb lábán jelentkezett folt lemosás és posztóval történt dörzsölés után elenyészett a nélkül, hogy annak helyén a lá-

bon észrevehető jel maradt volna hátra. Bebizonyítottnak nem vehető tehát, hogy Solymossy Eszter anyja és Szokolczai Julcsa tanú által említett tehéntaposásnak nyoma a hulla lábán mint hegedt és különös ismertető jel meg lett volna.

Áttérve Smilovics Jankel és Hersko Dávid vádlottak vallomására, ezen vádlottak egy hullának a Tiszán történt úsztatását a vizsgálat folyamán beismerték és beismerő vallomásukat a törvényszék előtt a hitelesítés alkalmával megtartották; azonban figyelemmel egyrészt arra, hogy a szakértők véleménye alapján nem zárható ki annak lehetősége, hogy a kérdéses hulla Solymossy Eszteré volt, másrészt pedig arra, hogy a nevezett vádlottak első kihallgatásuk alkalmával hullacsempészetről mitsem tudtak, hogy Hersko Dávid Matej Ignáczzal, Smilovics J. pedig Hersko Dáviddal lett szembesítés után tették későbbi beismertő vallomásukat, mindketten pedig utóbb ebbeli vallomásukat visszavonták; továbbá tekintve, hogy Smilovics Jankel a hullacsempészet czélját különféleképen adta elő, hogy nem egyezik meg Hersko Dáviddal azon körülményre nézve, hol értekezhetett Hersko Dáviddal a hulla átadása és szállítása felől, saján, ennek tutajához bemenve-e? úgy a mint ő állítja, vagy pedig a partról a mint Kerecseny mellett elhaladt és ki sem kötött, s Hersko Dávidnak zsidóul odakiáltotta, a mint Hersko Dávid elbeszélte; ugyanók meg nem egyeznek abban sem, hogy a hulla úsztatásáért Smilovics mily összeget adott Herskonak, hol történt a pénz átadása, és először arra nézve is különbség volt vallomásukban, hogy Tárkánynál a hulla átadása miként eszközöltetett. Smilovics azonkívül beismerő első vallomásában azt állította, hogy a hullát felöltöztetve hozták neki Szent-Mártonba és ruházatát is leírta, a mi pedig meg nem egyezik azzal, a mit Hersko Dávid állít, hogy a ruha T.-Eszláron alól, a ládányi oldalon adatott reá a hullára.

Mind olyan apróbb mellékes körülmények ugyan, de arra engednek következtetni, hogy mindkét vádlott beismerő vallomása nem volt őszinte, főleg ha figyelembe vétetik, hogy Csepkanics Jura első vallomása és a végtárgyalásnál tett előadása szeri ut a kérdéses hullát, a melyről, midőn ő legelőször megpillantotta, nem is tudta, hogy miféle tárgy, a Tisza sodra és a szél iránya vitte a többi tutajtól a hátramaradt tutaj felé, melyen ő és Matej Ignác voltak alkalmazva. A hulla a tutaj „alá került, csakhamar onnan kibukkant és a szél iránya által a Csonka-füzesben fennakadt.

Ezen előadást támogatja azon körülmény is, hogy Hersko Dávid 16 tutajos társa közül sem a hulla átadását s Matej tutaja alá kötését Tárkánynál, sem a ruhákat hozott asszonynak a Tiszán lett átkelését, a ruha átadását Ladánynál, sem végre a hulla felöltöztetését az egy Matej Ignácson kívül senki sem látta; legfőképen pedig az, hogy Smilovics Jankelt a végtárgyalás alkalmával Weil Sámuel tanú megtekintvén, felismerte benne azon egyént, kivel neki m. évi jun. 11-én, akkor t. L mikor Smilovics Jankel beismerése szerint Szentmártonban és Tárkányban a hulla szállítása s ott átadása végett Kerecsenyből távol kellett volna lenni, Kerecsenyben dolga volt. Weinstäg Ignác tanú is bizonyítja, hogy Smilovics múlt évi jun. 11-én csakugyan Kerecsenyben volt; ide járul, hogy Vogel Amsel, ki Smilovics állítása szerint a hulla szállítására megbízást és pénzt adott, tanukkal igazolja, hogy múlt évi jun. 6.

vagy 7-én Smilovicsnak Kerecsenyben a hullaúsztatásra megbízást és utasítást nem adhatott, mivel azon időben távol, Váriban terhelte, honnan emberei állítása szerint sehova sem távozott, míg a terhelés befejeztével onnan el nem indultak. Kerecsenyben pedig ki sem kötöttek, s Eszényben, miként Bayer Hermann tanúsítja, csak múlt évi jun. 2-án állott meg. Végre Smilovics Jankel azt állította, hogy a hullát múlt évi jun. 11-én Grosz Márton és Klein Ignác vádlottaktól vette át, kiknek tagadása ellenében nincsen semmi bizonyíték, hogy ők a mondott napon Szent-Mártonban jártak volna. A végtárgyalás alkalmával kitűnően, hogy Klein Ignác Antal Mátyás kocsiját m. évi pünkösöd előtt május havában kérte volt kölcsön egyszer más célra és csak annyi időre, a mely idő alatt a t.-eszlár-szentmártoni utat oda és vissza meg nem teheté. Matej Ignác tanúnak vallomása azért nem vétethetik a hullacsempészet igazolására bizonyítéknak, mivel ő is legelső kihallgatásakor a többi 15 tutajostárs vallomásával egyezően mit sem tudott, később a hulla szállítását körülményesen elbeszélte, de Huszton a községi előjáróság előtt, majd M.-Szigeten a vizsgáló bíró előtt a hullaszállítás történetét visszavonta. E mellett ő is több körülményt különféleképen adott elő. Először azt állította, hogy az 56 firtot Hersko Dávidtól Tokajban kapta, vallomásának hitelesítésekor pedig előbbeni előadása helyreigazításául Hersko Dáviddal megegyezően Kerecsenyre jelölte meg, a hol pedig, minthogy ki sem kötöttek, és itt Hersko Smilovicstől pénzt nem is kaphatott, az említett összeget meg nem kaphatta. Utóbb a végtárgyaláskor ismét azt állította, hogy az 56 firt Tokajban lett neki kifizetve. Állítása szerint Smilovics J. gúznál fogva húzta a vízbe fült hullát, Smilovics és Hersko állítása szerint pedig a hulla hozatala egy kis tutajon történt.

Cseres Andrásné tanúnak Grossberg Leon és feleségére tett terhelő vallomása ellen szól azon körülmény, hogy állítása szerint Grossberg Leonné a hulla-felöltöztetés napján alkonyatkor már visszatért volna a ruhák átadása végett tett útjából, Matej Ignác vallomása szerint pedig a ruha átadása oly későn történt, hogy a setéség miatt ő az átadó asszonyt fel nem ismerhette. Azonkívül nem valószínű, hogy Grossberg és neje, kiknek érdekükben állott a titkot megőrizni, nevezett tanú előtt, ennek vallomásában előadott dolgokról beszéltek volna, tudomásuk lévén, hogy a zsidó beszédet megérti.

Ezeknél fogva, figyelemmel arra is, hogy a gyilkosság vádja Schwarcz Salamon s társai ellen nem lévén bebizonyítva, a gyilkossági tett elpalástolására vonatkozó bűnpalástolásról sem lehet szó; és hogy a hullának honnan történt megszerzése a vizsgálat által nem lett külön bebizonyítva, úgy a beismerésben volt Smilovics Jankelt, s Hersko Dávidot, mint pedig a folytonos tagadásban volt és immár Smilovics Jankel visszavont vallomásával egyáltalában nem terhelhető Vogel Amsel, Grosz Márton és Klein Ignác vádlottakat a bűnpártolás vétségének vádja és következményeinek terhe alól felmenteni kellett.

A kihirdetett ítéletben a vádlottak, és a vádhatóságot képviselt Szeffyert Ede kir. főügyészi helyettes megnyugodtak; a magán vádló özv. Solyomossy Jánosné ügyvéde, Szalay Károly pedig föllebbezést jelentett be.

A francia antisemita liga.

A dolgok Európában kezdenek végre olyan fordulatot venni, a melynek beálltától reméltük egyedül elejétől fogva a zsidókérdés végleges radikális megoldásának keresztülvihetését: a francziák végre kezdik az antisemitizmus ügyét felkarolni.

A francia nemzettel rokonszenvez minden civilizált nemzet; a francia nyelv a diplomáciai nyelv, minden nemzet művelt társadalmának adoptív nyelve; a francia nemzetnél a partikularizmus ismeretlen dolog, úgy, hogy amely eszmét felkapott például Észak-Franciaország, ugyanazt az eszmét nem fogja visszautasítani Dél-Franciaország „juszt csak azért is”, mivel azon eszme Észak-Franciaországból indult ki, s vice versa. A Franciaországban egyszer felkapott eszme tehát hirtelen gyökeret ver egész Franciaországban; az egyszer megindult mozgalom egy csapással egész Franciaország mozgalma lesz. Míg például Berlinnek nemcsak hogy nincs semmi kihatása Szász- s Bajorországra stb., sőt még maguknak a porosz tartományoknak is csak névleg fővárosa a Spree melletti császárváros: addig Paris valódi szívéé Franciaországnak, annak lassúbb vagy gyorsabb lüktetése csak úgy érezhető a vilányosság gyorsaságával Calais-ban mint akár Marseilles-ben vagy Bayonne-ban.

Franciaország történelme voltaképen Paris városa történelme, s Parisban a forradalmak egy 24 óra alatt szoktak keletkezni s diadalra is jutni; Paris boulevardjain pedig a „IV Antisémitique” szerint máris „sokkal több antisemita van, mint az ember gondolná.” Végül Paris az európai divat fővárosa; s ha egyszer Parisban divatba jön antisemitának lenni, divat lesz az hamarosan egész Európában is.

S hogy pár hét alatt, t. i. mióta a „L' Antisémitique” című lap megindult, mennyire divattá kezd válni Franciaországban az antisemitizmus, az e lapnak július 28-ki számában foglalt következő közleményéből is kitűnik:

„Az antisemita liga. – Eddig 299 tagja jelentkezett az alakítandó antisemita ligának. Azoknak, a kik csudálkoznak azon, hogy nem közöljük a jelentkezettek neveit, azt feleljük, hogy az Alliance Israélite universelle tagjai a sötétben dolgoznak. Az antisemita liga tagjai ugyanazt az eljárást követik újabb rendeletig.

A tagok havonként kétszer gyűlnek össze – egyszer bizottsági-, másszor teljes ülésben, – és ez ülések igen látogatottak.

Az antisemita liga tagjai legközelebb megkapják az alapszabályokat, a melyeknek kivonata a következő:

Minden tag a liga elveinek megfelelőleg cselekszik. Tehát nem dolgoztat zsidókkal, egy centime-értékű árut se vesz zsidó kereskedőnél, nem dolgozik zsidónak, nem fogad él magánál zsidókat, szóval, kikerül minden kereskedelmi és társadalmi érintkezést a zsidókkal.

„A zsidók ellen gondolkodni, beszélni, és cselekedni”, ez a jelszava az antisémite ligának.

Hogy a „L' Antisémitique” által megindított mozgalom már az elzsidósodott párisi sajtón is rést tört, bizonyítja ezt az e lap július 28-ki számában olvasható azon hír is, hogy a „Figaro” párisi napilap máris átment az antisemita táborba, kijelentvén egyik számában, hogy „A zsidóknak szükségük van a keresztény Tér ontására.” A „Figaro” új szerkesztősége valamennyi eddigi zsidó munkatárust eltávolított e laptól.

Az „Alliance Israélite universelle.”

Ezen egyetemes zsidósövetkezetnek, a melynek jelszava, hogy: „Minden izraelita felelős egymásért,” az 1882-ik év második feléről szóló hivatalos jelentéséből érdekesnek tartjuk közölni a központi bizottság névsorát, az Alliance alapszabályait, s végül azon magyarországi új tagok névsorát, a kik az 1882. július 1-től december 31-ig az Alliance-ba beléptek.

A központi bizottság tagjainak névsora.

1. P a r i s b a n :

Izidor H. L., franciaországi főrabbi, tiszteletbeli elnök, Goldschmidt S. H. elnök, Derenbourg József alelnök, Leven R. alelnök, Kann E. S. titkár, Lehmann L. pénztárnok, Astruc E. A. főrabbi, Bédarrides G., Oarvallo Gyula, Créhange Ábrahám, Derenbourg Hartwick, Erlanger M., Hirsch báró, Zadoc Kahn főrabbi, Kohn Eduard, Lévi-Alvarés E., Levy Tivadar, Manuel Eugen, Oppert Gyula, Pereire Eugen, Reinach József, Rosenfeld Gyula, St. Paul (!) Victor, Singer L., Veneziani E. F., Rodriguez Hypp.

2. P a r i s o n k í v ü l :

Dr. Adler, országos rabbi Kasselben. Dr. Baerwald, iskolaigazgató Majna melletti Frankfurtban. Dr. Bamberger, rabbinus Königsbergben. Gróf (f) A. de Camondo Konstantinápolyban. Costa Izrael, rabbinus Livornoban. Daniels Sándor A., Amsterdamban. Dreyfusz-Neumann Baselben. Dropsie M. A., Philadelphiában. Dr. Dünner, főrabbinus Amsterdamban. Dr. Feilchenfeld, rabbinus Posenban. Dr. Frank, rabbinus Kölnben. Dr. Fuld, ügyvéd M. m. Frankfurtban. Dr. Grätz, tanár Boroszlóban. Sir Julian Goldschmid, baronet Londonban. Myer S. Isaacs, New-Yorkban. Dr. Josephthal, ügyvéd Nürnbergben. Ende Lolli, főrabbi Páduában. E. Magnus, Lipszében. Maroni, főrabbi Flórenczben. Merzbacher A. Münchenben. Dr. Neumann S., Berlinben. Oppenheim J., Brüsszelben. Dr. Philipsohn, rabbi Bonnban. Esdra Pontremoli, rabbi Vercelliben. Dr. Ravenna Leo, Ferrarában. Salamon Sim. E., Metzben. Dr. Salvendi, rabbi Dürk-

heimben. Simon Fülöp, Hamburgban. Lovag Wertheimer József, Bécsben, Dr. Wolff A. R. D., főrabbi Koppenhágában.

Az „Alliance Israelite universelle” ezen központi bizottsága, tagjainak névsorát olvasva, két dolog tűnhetik fel nekünk leginkább. Az egyik az, hogy a Rothschildok nevei nem figurálnak a listán; a másik pedig, hogy Magyarországból nincs tagja a központi bizottságnak. Azonban mindkét jelenség oka igen egyszerű. Habár a Rothschildok, nehogy nevük nagyon szemet szúrjon, nem figurálnak is a névsorban, azért ők milliárdjaikkal az „Alliance” háta mögött állanak, s láthatlan fejei és pénztárosai az Aliancenek; – hogy pedig Magyarországból nem szerepel senki a listán, annak oka az, mert nálunk az Alliance viselt dolgai nagyon is éber ellenőrzés és kritika alatt állanak; zsidóink tehát óvakodnak attól, hogy igen szemetszűrőlag dokumentálják a párisi Allianceval való egy húron pendülésüket. Hanem azért: „Non me decipies unquam – zsidó!

Most pedig közöljük az Alliance bevallott, nyílt alapszabályait. Természetesen ezek csak arra valók, hogy a kormányoknak és a keresztény nemzeteknek port hintsenek velők a szemükbe, mintha az Alliance valami ártalmatlan egylet lenne. A be nem vallott, titkos alapszabályokat csak a zsidók maguk tudják; hogy azonban hogy szólnak azok, azt a keresztény népek csak a zsidóság romboló működéséből következtetve, a posteriori tudhatják meg. A tények pedig világosabban beszélnek, mint az írott paragrafusok.

Az „Alliance Israelite universelle” alapszabályai.

I-ső cikk. Az Alliance Israélite universelle célja:

1. Mindenütt a zsidók egyenjogúsításáért és erkölcsi haladásáért működni.

2. Azokat, a kik zsidó minőségükben szenvednek, hathatós segélyben részesíteni.

3. Minden oly nyomtatványt támogatni, a mely ezen eredményeket előmozdítani alkalmas.

2-ik cikk. A társulati tagsághoz szükséges, hogy az illető az alapszabályokhoz való hozzájárulását kijelentse s ez iránti ajánlatát egyik bizottsághoz intezze, vagy az ily ajánlatot egy társulati tag által tétessen. Az illető bizottság a felvétel fölött egyszerű szavazattöbbséggel határoz.

3-ik cikk. Minden oly tag, a ki nem tartatnék többé méltónak továbbra is az Alliance tagja lenni, a központi bizottságnál történt előzetes szavazás után, a melynél azonban a jelenlevő bizottsági tagok legalább is két harmadrészenek a kizárásra kell szavaznia, a társulati tagok névsorából kitöröltethetik.

4-ik cikk. Azon hozzájárulási összeg, a mely a társulati kiadások fedezésére van szánva, évenként legalább is 6 frankra van szabva. Ezen-

kívül a társulat rendkívüli hozzájárulási összegeket, valamint könyvaján-
dékokat is közszónettel fogad.

5-ik cikk. A társulatot egy központi bizottság vezeti, a melynek
székhelye Parisban van. A központi bizottság a kerületi és helyi bizott-
ságokkal levelezésben áll.

6-ik cikk. A központi bizottság tagjainak száma 60-ra van meg-
állapítva. E számot az 70-re emelheti, ha ezt a társulat szükséglete vagy
érdeke kíváná.

7-ik cikk. A központi bizottság megállapítja, hány tagjának kell
Parisban laknia.

8-ik cikk. A központi bizottság az összes társulati tagok szava-
zata útján választatik.

9-ik cikk. A központi bizottság tagjai 9 évre választatnak; min-
den harmadik évben egyharmadrészük kiválik, a kiknek helye új válasz-
tás;iltal töltenek be.

A központi bizottság tagjai újra megválaszthatok.

10-ik cikk. A központi bizottság tagjaiul azon 60 személy tekin-
tendő, a kikre a legnagyobb számú szavazat esett.

Akadályoztatás vagy elnemfogadás esetén azok által egészítették ki
a bizottság, a kikre a névsor szerint a legtöbb szavazat esett.

A központi bizottság külön szabályzatban határozza meg, mely kö-
rülmények között lép ki hallgatag valamely tagja.

11-ik cikk. A központi bizottság, tagjai közül évenként választja
tisztségviselőit, a kik egy elnökből”, két helyettes elnökből, pénztárnokból és
jegA’zöböl állanak.

Az elnöki tisztség nem tovább, mint három egymás után következő
éven át viselhető egy és ugyanazén személy által; egy évi időköz után
azonban az újra-megválasztás meg van engedve.

12-ik cikk. A központi bizottság határozatképességéhez legalább 5
tag jelenléte szükséges.

13-ik cikk. A központi bizottság legalább évenként egyszer össze-
hívja a közgyűlést, bogy annak a társulat működése, valamint pénzügyi
helyzete fölött jelentést tegyen. A központi bizottság előre megállapítja
a napirendet s azon általános tartalmú kérdések jegyzékét, a melyek
tárgyalhatatnak.

Továbbá közzéteszi a közgyűlés tárgyalásait. (A központi bizottság
üléseiről külön jelentés tétetik.)

14-ik cikk. A központi bizottság ülési helyiségében mindazon idő-
szaki iratok és okmányok kitéve vannak, melyek a zsidókra nézve ér-
dekllel bírnak.

15-ik cikk. Bizottság minden oly helyen alakítható, a hol a tár-
sulatnak tíz tagja van. Ezen helyi bizottságok tagjainak száma azon tár-
sulati tagok által állapítatik meg, a kik a bizottság megválasztására
hívatvák.

16-ik cikk. Kerületi bizottságok mindazon országrészekben alakít-
hatók, a hol több helyi bizottság áll fenn.

17-ik cikk. A kerületi és helyi bizottságok évenként újra válas-
ztandók. A kilépett bizottsági tagok minden korlátozás nélkül újra vá-
laszthatók.

18-ik cikk. A kerületi és helyi bizottságok oly kérdésekben, me-

lyek csupán saját községükre és kerületükre vonatkoznak, önállólag járnak el, de saját felelősségük alatt,

19-ik cikk. E bizottságok a központi bizottságnak jelentést tesznek, s viszont ettől közleményeket nyerneek mindazon tárgy fölött, a mely a társulat érdekeit érinti.

20-ik cikk. A kerületi és helyi bizottságok eszközlik és gyűjtik az aláírásokat, s az ezekből bejött összegeket a központi bizottság pénztárába beküldik.

21-ik cikk. A kerületi és helyi bizottságok minden tagja jogosítva van a központi bizottság ülésén jelen lenni.

22-ik cikk. A jelen alapszabályok módosítása csak a központi bizottság két-harmadrészének indítványára s annak két ízbeni szavazása után, – a melyek közül a második nem történhetik meg egy hónappal az első után, – eszközölthetnek.

Az Alliance-nak Magyarországon több kerületi bizottsága van. ezek között legnagyobb kerülete van a budapestinek; ezenkívül van még Mohácson, Aradon, Baján stb. is kerületi bizottság;

Annak illusztrálására, hogy mily rohamosan nő Magyarországon az Alliance Israélite universelle tagjainak a száma, s hogy az illető vidékekbeli elvbarátainkat figyelmessé tegyük ezen alliance-stákra, a nevezett társulatnak az 1882-ik év II-ik feléről szóló hivatalos jelentéséből közöljük az ezen félév alatt belépett magyarországi új tagok neveit.

Az Alliance új tagjainak névsora.

1. A budapesti kerületi bizottság területén:

Székesfehérvár: Schlesinger Ferd. Alsó-Kubin: Schreyer M. Zólyom: Koloman Károly, Dr. Löwy, Dr. Pollaisch S., Reisz Simon, Schwarz Móricz. Árva-Várallya: Epstein J. Árva-Zakamen: Deutsch Lipót, Hoffmann J. D., Kraus Jakab, Kraus Lipót, Neubauer Jakab. Aszód: Schafer Jónás, Schwarz Sámuel. Baksa: Schiller Sámuel. Battonya: Deutsch Zsigmond, Fischer F., Fischer Izsák, Fischer Herman, Fischer Zoltán. (!) Szécseny (!!): Adolf. Bézán: Roheim Henrik, Roheim Vilmos. Borova: Links Móricz. Battyán-Iván: Fürst Sámuel. Budapest: Adler Henrik, Abelles Sam., Barber J. S., Beck Herr., Beer Jaques, Berger Móricz, Ber Herman-Löw, Blau Jakab, Böhm Eleonóra asszony, Böke Károly, Brachfeld Adolf, Brauer László, Braun Jakab, Brüller Kálmán, Brust testvérek, Buchwald Sándor, Chewra Kadi-scha, Deutsch Károly, Drucker Mór, Eisenkraut Sám., Engler J. H., Einsel Lipót, Fischer József, Fleischel Izidor, Fleischmann Eduard, Frank-further Sándor, Franki Sándor, Freund Móricz, Dr. Friedmann Arth. Eriedmann Móricz, Friedmann P., Fuchs Lipót és testvére, Fuchs Sam., Glaszner József, Gotein Ign., Gruber Jakab, Gruber L. fia, Gruber Mór, Grün Lajos, Grünhut Heinrich, Grünwald Lajos, Grünzweig Mór, Guttmann Ign., Handler Ign., Handler Vilmos, Hecht Ábrahám, Hecht Benedek, Hecht Jónás, Hecht Lipót, Hertzka Gábor, Hirschfeld Sam., Ignatz Herman, Joél Adolf és fia, Jung Lipót, Kanitz Károly, Kaufmann Max, Kemény (!) Dávid, Kohn Ignác, Kohner J. B., Komorner S., Konn Sam., Körösi József (Kérdés: a fővárosi statisztikai hivatal főnöke? Szerk.)

Kraus Henrik, Krauth A., Kremsicz Mih., Latzko Adolf, Latzko Nathan, Lazar Lipót, Lederer Eduard, Leichtner Benno, Litzmann Ignác, Lustig Eduard, Mangold Mór, Markbreis Gyula, Mauthner Lipót, Dr. Messinger Lipót, Müller testvérek, Neubauer Henrik, Neuberger Max, Neuer Fülöp, Oesterreicher József, Pick Simon, Politzer József, Pollák János B. (Tán csak nem: Baptista = keresztelő János? Szerk.) Pollák József, Pollák Mór, Pollák Rudolf, Poppert Sam., Porges B., Porges Gyula, Reisman S., Rosenzweig Sam., Roth Vilm., Samek Sam., Sauer József, Scheinberger Em., Schlesinger József, Schlesinger Mih., Schmidt Sándor, Schön Ignác, Schön Lipót, Schönwald Ferencz, Schulz Emanuel, id. Schulz József, Schutz Lipót, Schwarz Sándor, Singer Edmund, Spitzer Berta, Spitzer S., Stern Ans. S., Straus Adolf, Stricker Eduard, Szarvas Sándor, Taub Salamon, Temesvári Mór, Wieser Károly, Weisz Adolf, Weisz D., Weisz Em. J., Weisz Mór, Weisz S., Wertheimer József, Zilzer S. Cserve n k a: Büchner Lipót, Lederer Ignác, Löbl Rudolf, Löbl Sámuel, Roth Zsigmond, Schäfer Salamon, Schön Lipót, Schwarz Jakab, Steinfeld Ignác, Steinfeld Zsigmond. C z i n d r i (?) B o g á r d: Libsits Jakab. N- B o g s á n: Brader Adolf. Debreczen: Dr. Balkany Miklós. Duna-Földvár: Stauber Mór. Deés: Lorencz Lipót. Dombóvár: Deutsch Vilmos, Justus Izidor. Eger: Az izraelita hitközség- E s z é k - A l s ó v á r o s: Bauer Sándor, Feiner Ferdinand, Frenck J., Kiss Ferencz, Kraus József, Krausz Sámuel, Münster Max, Obersohn A., Pápai Sámuel, Dr. Polclstein Vilmos, Dr. Schwarz Max, Izraelita nőegylet, Sonnenfeld Sámuel, Spiller Albert, Weisz Adolf, Weisz Henrik, Weisz Lipót, Wesz S. és Heumann D., Weltmann D. F e g y v e r n e k: Glazer Mór. Nagy-B u 11 y i n: B. J., Deutsch Lázár, Grünfeld Mór, Klafter Jakab, Künstler Gyula, Lichtenstein József, Roth Heinrich. N a g y v á r a d: Franki Zsigmond, Füchsl Jakob, Goldstein Simon, Haynal Márton. Dr. Kaiman Izidor, ifj. Kohn Sam., Dr. Mark Konrád, Lustig Mór, Moskovits Adolf, Roth Adolf, Schwarz Armin, Steiner Lipót, Ulimann Izidor. G u r a - h o n e z: Czenker J., Mandl Ign., Weiszberger S. Gyöngyös: Berger Lázár, Kohn A. Weisz D. M. Harkány: Dr. Heller, Kerpner Károly, Kohn Adolf, W^Teisz Sam, ifj. Weisz Sam. János háza: Izraelita hitközség. Iklad: Kaudel Adolf. Józsa hely: Bienenstock Sándor. Kaposvár: Chewra Kadischa. Késmárk: Roth Dávid, Roth S. W., Kecskemét: Chewra Kadischa. Kémes: Pollák Hermann Keszthely: Günzberger Fr. özvegye Josefina. Kis Kőrös: Guttmann József, Pollák József, Szalveter Mór. Kis-Poruba: Haas Jacob, Straus Adolf, Straus M. K o j e t e i n: Kaufmann Lipót. L e i b i t z: Roth Adolf, Schiff Jakob. Loczkova: Straus Adolf. M a g y a r B o l y: Alt Bernát. Makó: Kraus A. N. Máté-Szalka: Dr. Czeisler Sándor, Rothenstein N., Schwarz Jakob. Mező-Berény: Dr. Fuchs Ign., Fuchs Lipót, Füredi Izidor. Nagy Harsány: Eisner Bernát. N a g y - K a n i z s a: Berger Adolf, Bettelheim Arthur, Blankenberg Vilmos, Denneberg Jakob, Fischer testvérek, Fischer Sándor, Fleischer Gyula, Franck Max, Goldstein Fülöp, Guttmann Lázár, Halphen Mór, Kohn testvérek, Kohn Edmund, Leszner Henrik, Markbresser L., Schertz Richard, Schwartz és Tauber, Singer Sam, Szukitsch Zsigmond, Weisz testvérek, Dr. Weisz Zsigmond, Welisch Lajos, Wilhelm Ign. N a g y - S a l l ó: Weisz Károly. V - N á m é n y: Gang Sal. N a m e s z t ó: Dr. Neumann Mór, Steinberger Lipót. B e s z

terczebánya: Kohn Jakab, Engel E., Heller Mór, Hertzka Henrik, Klein Dávid, Langsfelder Gusztáv, Neumann Ede, Pichler Herrn., Rejnisch Zsigm., Strehlinger Sim., Nyíregyháza: Izraelita hitközség. Obrovács: Herzog Bernát, Herzog Fülöp. Old: Wamster Lipót. O-Moravicza: Oblath Mór. Pünicza: Blau Adolf, Broder Lipót, Giskan Mór. Podbie: Meisl Jakab, Meisl Mór. Polhora: Schustak J. Prekopa: Glück Jakab, Meisl Sal., Vogl Sim. Pusztá-Iván: Deutsch Zsigm. Győr: Apfel Jakab, Auspitz Pál, Bienenfeld Lajos, Blau Jakab, Colin Mór, Ernst Salamon, Félix Dávid, Fischer Mór, Fleischmann Mihály, Fortner Mór, Freund Adolf, Friedmann B., Friedmann Henrik, Gold Max, Goldschmidt Ignác, Dr. Gutmann Lipót, Haar Sámuel, Izraelita tanintézet, Klein Sam., ifj. Kohn Hermann, Kölesei (!) Adolf, Königsberger József, Königsberger Sam., Krämer Henrik, Dr. Kraus Max, Kraus Max, Leszlényi Arthur, Mailänder Alajos, Mailänder Mór, Mäner Zsigm., Miller Ign. Neubauer Károly, Dr. Pfeiffer Fülöp, Sonnenfeld Dávid, Stauer Ign. Stein Bernát, Stern Adolf, Stolzer József, Tauber Károly, Schlesinger Ign., Weidmann Adolf, Wittmann Lajos. S. A. Ujhely: Reichard Mór. Zimony: Honig Lipót, Siklós: Alt Marks, Borovitz Mihály, Borovitz Mór, Dr. Breiner Adolf, Izr. hitközség, Hölzer Dávid, Kaufner Dávid, Kraus Lipót, Löwenbein Lipót, Löwy Meyer, Mentner Izsák, Mautner Márkus, Mautner Mihály, Miskolczy Sándor, Pick Áron, Pick Ignác, Pick Lipót, Pick Vilmos, Reich Sam., Dr. Reisz Adolf, Schwarz Jakab, Schwarz József, Izr. ifjúsági kör, Izr. nőegylet, Spitzer Márk, Spitzer Sam., Staub Antal, Steinbach és Barany, Strausz Ign. Weisz Jakab, Weisz Mór, Weisz Vilmos. Simanovcze: Samlaic Adolf. Sókut: Friedmann Márkus. Spácz: Scheibner Jakab. Székács: Weiszberger N. Szenográd: Löwy Lipót. Szepsi: Blau Mór, Fried Vilmos, Gottsegen Max, Klein Jakab, Lauf er Ign., Laufer Mór, Sidlauer Márton, Sidler Mór, Szőke Márton, Waldmann Adolf, Waldmann Sam., Wohl Lipót, Wohl Herrn., Zinner Jakab. Szered: Fuchs Mór. Szilhas: (?) Dr. Steinmitz Em. Szlanitz: Herz Gyula. Szucsán: Grünwald Benj., Handel Lipót, Siegelman Mór. Tab: Löwy Zsigm. Tapolcza: Weisz Lajos. Terehegy: Löwy Lajos. Tétény: Berger Max, Böhm Márkus, Böhm Náthán, Hauer Lipót, Hauer Dávid, Schermann Albert, Spitzer Jakab. Túrdozin: Löwenbein Herrn., Pickler Sam. Túrócz-Szent-Márton: Groszmann József. Török-Szent-Miklós: Lederer Ede. Tovariso: Löwy Salamon. Vaiszló: Löwy Lajos. Varannó: Glück Jakab. Villány: Barany Jakab. Viljova: Weiser Mór. Viszló: Kaufmann Mór. Vukovar: Baum Albert. Versecz: Sternberg József, Weszl Gusztáv. Zamuto: Neumann Herman. Zimbro: Kraus Sim., Zöldes: Brill J. Zombor: Brück Adolf, Goldstein Sándor, Hollander József, Patay (!) Ans., Dr. Schaff Jakab, Schliesser testvérek.

2) A mohácsi kerületi bizottság területén:

Baán: Königstein Ignác. Babarcz: Klinger Ignác. Bezedek: Schnee Ignác, Schwarz Jakab, Schwarz Vilmos, Tausz József. Borjád: Kohn Bernát, Kohn Mór. Duna-Szekcső: Fried Gábor, Gutman József, Kramer Jakab, Miskolczy Jakab, Schwarz Bernát. Nyárád: Bader Salamon. H.-Lak: Löwy Sámuel. Iván-Dárda: Engel Adolf. Lipova: Fischer Ábrahám. Mais: Deutsch Lipót, Fischer

Emanuel, Schwarz Adolf, Schwarz Márkus. Mohács: Alt Simon, Armuth Ferencz, Armuth Móricz, Benisch S., Blau Lipót, Blau Rudolf, Blum Markus, Brenner Adolf, Deutsch Albert, Fabritzky József, Fischer Adolf, Fischer Leopold, Fischer Mátyás, Fischer S., Fischhof Herrn., Frank Bernát, Frank Em., Frank M. S., Frank Sámuel, Freund Herman, Freund Móricz, Freund Sámuel, Frommer Max, Glänzer Sámuel, Goldschmidt Móricz, Grünwald Jakab, Hahn Emánuel, Herman Emanuel, Hirschfeld Herman, Holiscli Emanuel, Kaufman József, Klein Adolf, Klein Herman, Kohn József, Kramer Náthán, Krausz Herman, Littauer József, Litzmann Móricz, Miskolczy H, Müller Sándor. Müller József, Münster Jakab, Münster Lipót, Neumann Salamon, Orustein Vilmos, Popper J. D. Prezlmeier Alajos, Reinitz Jakab, Roheim Ferencz, Rosenfeld S., Rosenthal B., Rosenthal Ign., Rosenthal S., Schlesinger M., Schön Adolf, Schwarz Bernát, Spieler M., Spitzer Adolf, Spüler Adolf, Steiner J. M., Steiner Lipót, Trebitsch Ábrahám, Weiser Gyula, Weisz Sándor, Weisz Ferencz, Weisz J., Weser Gyula. Wolf és fiai. Német-Bolly: Kann Herman, Müller Izrael, Müller József, Raucher Theophil, Schwabach S. G. Schwabach Victor, Weismajer Adolf. Rác-Tóttós: Mahler Jakab. Vi 1-1 any: Tauszig D. és V.

Ha már most azt kérdezné valaki, miért pazaroljuk a papírost ezekre a zsidó nevekre: erre a kérdésre az a válaszunk, hogy bizonyára nem azért, hogy nekünk a sok Grosz és Klein, Weisz és Schwarz, Kohn és Spitzer stb. stb. nevekben valami gyönyörűségünk telnék; hanem e névsor hivatva van elvtársainknak közvetlenül szemük elé állítani azt a lázas tevékenységet is, a melyet az Alliance Magyarországon a tagok toborzásában is kifejt, s őket, t. i. elvbarátainkat hason nemű és fokú tevékenységre serkenteni.

Igaz, hogy ugyanaz a kormány, a mely az Alliance Izraelite magyarországi bizottságainak alapszabályait megerősítette, mintegy Illustrációjául az oly fennen hirdetett „jogegyenlőség”-nek, nem érzi hivatva magát hason célú keresztény védegyletek alapszabályait megerősíteni, amint a kecskeméti és somogyi keresztény védegyletek alapszabályai megerősítését is folyton huzza-Tonja: de hát elvbarátaink azért alapszabályok nélkül is működhetnek eléggé ügyünk előmozdításának érdekében, s filléreiket áldozatul meghozhatják igaz ügyünk oltárára, a mely fillérek, ha nem is eredményeznek százazreket és milliokat, mint a zsidó Alliance tagjainak járuléka, mégis nagy lendületet adhatnak az antiiszemitikus mozgalomnak, a mely jelen előhaladott stádiumára is minden pénzalap nélkül fejlesztetett. A mely ügy mellett az igazság harczol, ott csekély anyagi áldozattal is nagy sikereket lehet felmutatni: mi csak ezen csekély áldozatok meghozatalára hívjuk fel honfitársainkat akkor, a midőn arra hívjuk fel

őket, támogassák sterjesszék erejük és tehetségük szerint az antiszemita irodalmat.

A zsidók hatalmasan sorakoznak ellenünk.

Sorakozunk tehát mi is! Mert különben elvesztünk.

Szabadkőművesség és zsidóság.

Pulszky Ferencznek, a magyarországi Jánosrendű szabadkőművesek nagymesterének, ezen, dr. Nendtvich Károly szerint lengyel-zsidó ivadéknak legújabban is tanúsított botrányos magaviselete, mely szerint a „Neues Pester Journal” f. é. július 1-ji számában, Istóczy Győző felmentetése miatt az esküdszéket kvalifikálhatlan módon megtámadta, a magyar írók és művészek párisi kirándulását pedig arra használta fel, hogy Kossuthnál és a Parisban tartott banquette-en a magyar antisemitizmust megtámadja, – nálunk is mindinkább arra disponálja az elméket, hogy a zsidó és elzsidósodott szabadkőművesek viselt dolgait és vakondak-munkáját bonczkés alá vegyék, annál is inkább, mert kétségtelen dolog, hogy az európai és amerikai „szabadelvű” sajtónak a tiszta-eszlári ügyben tanúsított magatartása is legfőképp az ezen lapokat kezei közt tartó vagy befolyásoló szabadkőművesség: működésére vezetendő vissza.

Azt a szégyenletes függőséget, melybe a zsidó szabadkőművesek a nem-zsidó tagokat hozták, ez utóbbiak kezdik már Magyarországon is érezni. Sokan, a bátrabbak, egyszerűen a fakép-nél hagyják a páholyt, ezt a zsidó spelunkát, s valóban épületes dolgokat hallunk tőlük az ott történő dolgokról; mások, a kik nem bírnak azzal a bátorsággal, hogy e lépést megtegyék, vagy érdekeik már sokkal szorosabban összenőve vannak a páholylyaly semhogy existenciájuk veszélyeztetése nélkül, elvesztett morális szabadságukat kilépés által visszaszerezni mernék: máris a frondeur-szerepet játszik a páholyokban, s így remélhető, hogy az antisemitizmus egy igen üdvös, békés forradalmat fog előidézni a szabadkőművesi páholyokban is.

A mai zsidóhatalomnak gyökere a szabadkőműves páholyokban van; s azért, ha sikerül ott is a zsidóbefolyást megtörni, a zsidóhatalom, mint oly fa, melynek gyökereit elvagdalták, önmagától dől a porba.

A Montdidier-ben megjelenő „L' Antisémitique” című francia lapban, a mely lapnál egy egész társulat működik, egy egész cikksorozatban van tanulmány tárgyává téve e kérdés. A cikk írója azt mondja, hogy Franciaországban is nagy a felhá-

borodás a nem-zsidó szabadkőművesek részéről a páholyokba» hetvenkedő sémita „testvérek” ellen.

A következőkben adjuk a nevezett lapban eddig megjelent cikkekből a kiválóbb részeket:

„A szabadkőművesség, bizony el kell ismerni, kész eszköz az „Alliance Israélite universelle” intrigansainak kezei között.

Hát kell, hogy ez megszűnjék: kell, hogy minden igazi kőműves? küzdjön ezen vészes befolyás ellen.

Az antisemita szabadkőművesek száma légió. Egyesüljenek tehát arra, hogy megtöressék a zsidók hatalma a páholyokban is.

Ez ugyan nehéz lesz, mert az izraeliták képezik a főtanácsot és a legfőbb hatóságot a szabadkőművességben. De nem veszett el minden remény.

Azt mondtuk, hogy a szabadkőművesség élén a zsidók állanak.

És valóban, aranyaikkal, ügyességükkel s összeköttetésekkel, az izraeliták a kőműves páholyok legfőbb és egyedüli intézőivé lőnek.

A kőművesség útján akarják elenyésztetni mindazon akadályokat, a melyek százados czéljainak útjában állanak: a nem-zsidó nemzetek eszméit, intézményeit s magukat a nem-zsidó nemzeteket.

Kétségtelen, hogy a vallás dolgában atheista, szabadkőműves és nihilista, az elvek dolgában pedig rationalista zsidó, nem „Mózes fia” többé. Ezek a zsidók még nem is a Talmud zsidói; de azért mégis zsidók szívben és vérszerint; mint ilyenek azért többé-kevésbé alárendelvék fajuk fejedelmeinek; s ha nem is vallási érzelemből, de legalább faji és nemzeti büszkeségből, mégis ápolják a világalom ábrándját. Bármely zászló alatt küzdjenek s bármely címek alatt szerepeljenek is, ők tehetségük szerint népük érdekeinek szolgálnak s Izrael fejének terveit mozdítják elő.

A világalom! A zsidó nép minden időben táplálta azt az eszmét, hogy egykor, a Messiás diadalmas hatalma és dicső uralkodása által ő lesz a legelső a népek között s uralni fogja a földet. Ezen eszmét és e reményt ők a messiási jóslatoknak, maga a zsinagóga által elfogadott és tanított magyarázatából merítik. Pedig midőn nazarethi Jézus, a bölcs, Messiás-voltának elismerését követelte, gazdagság helyett erényeivel, hadsereg helyett tizenkét egyszerű halászával tűnve fel, a nagy tanács gőgös és féltékeny főnökei, a zsidó nép egyházi és politikai főnökei, telve haraggal és megvetéssel azonnal visszautasították őt, s a rómaiak által halálra vitették.”

Jehi or! – Legyen világosság!

VIII.

A Talmud elvei a gyakorlatban.

Keresztény ember borzalom nélkül nem hallhatja ama förtelmes tant, mely nem iszonyodik Istent (talán jobb ha Jehovát mondunk) hazugsággal vádolni. A Talmud, és utánna a C z e é n a ú r ’ é n a, ez ördögi elve annyira magánosan áll az egész világon, hogy soha a legvadabb pogánynak, barbárnak, atheusnak, fetisitának, sőt gonosztevőnek sem

jutott még eszébe ilyet tenni. Fölforgat ily tan minden erkölcsöt, becsületet, igazságot és így minden vallási és politikai társadalmi alapokat. Minek fejtegetésük ama következményeket, melyek ily tant lépten-nyomon követnek? – Ha szabad, sőt kegyes emberhez illő dolog hazudni, akkor vége minden kapocsnak, mely a társadalmat összefűzi. Híjába való dolog a vallás, az erkölcs, a törvény, az erkölcsi rend, jog, bíróság, törvényszék, eskü. És valóban így is van a gyakorlatban! Nem minden zsidó olvassa ugyan a Talmudot, de mit használ ez, ha az elv megvan és a Czeéna úr' éna című, erkölcsös olvasmányul szánt könyvben zsidó-német nyelven, egész nyilvánosan hirdetik. Ez egy tan elég arra, hogy érte a ker. társadalom a zsidóságot kebeléből örökre csúfosan száműzze.

A zsidónak úgyis örök idők óta vérében van a hazugság, tettetés, ferdítés; hátha ehhez még 1000 évi gyakorlata járul oly tannak, melyhez gonoszság tekintetében a többi Talmud-tanon kívül mi sem fogható: kinek fog eszébe jutni a zsidók hírhedt hazug volta fölött csudálkozni? – A közélet, vásár, kereskedelem, irodalom, sajtó, törvényszék és parlament, mindenütt visszhangzik a zsidó hazugság, ferdítés, ámtítás, plagium, ráfogás és gyanúsítás rút bűneitől. – Tudja az egész nemzet, hogy mily becsületes volt a mi derék magyar népünk falvainkban még 25-30 év előtt is; ha valamely faluban 100 esztendő alatt egy csalás, lopás vagy gyilkosság fordult elő: az beszéd és megbotránkozás tárgyát képezte egész század éven át még az unokák között is. Hazugság, csalás, esküszegés, hamis eskü stb. falvainkban ismeretlen volt ezelőtt; és íme manapság a börtönök, kórházak és bolondok házai telve. Nemzetünk nem szaporodék, de a fogházak, kórházak és bolondok házai ma már nem futják ki; ezeket nyakra-főre szaporítani kell! – Mióta a zsidó békói lehulltak, falvaink elárasztvák velük, pálinkájukkal, hazugságaikkal és minden kigondolható gonoszsággal és ezek áldozatai töltik meg az illető házakat.

Mi nem rágalmazunk, mi nem fogunk rá a zsidókra semmit; nemcsak azért, mert mi erre nem szorulunk, sem azért csupán, hogy a zsidóra nincs is amit ráfogni kellene; hanem azért, mert mi egyedül az ő tanaik ismertetésével, azok kiírásával foglalkozunk; ebben pedig gáncsot ki sem találhat.

Emlékezhetik az olvasó múltkori cikkünkéből a Talmud azon tanára, hogy hazudni „béke kedvéért” szabad; sőt hogy kegyes emberhez nagyon is illő, mivel maga a Jehova is hazudott béke kedvéért. A Czeéna úr' éna ez eseményt így írja le: „Sára pedig monda (t. i. a Jehovának): Az én uram Ábrahám már öreg: hogy lehetnének övele gyermekeim? Erre (a Jehova) Ábrahámnak így szóla: Miért gúnyolódik Sára, azt mondván, hogy miként lehetnének neki gyermekei, mikor ő már öreg? – A Jehova eszerint másképpen monda el Ábrahám előtt, mint ahogy Sára monda: ez (t. i.) így szólott: hogy lehetnének nekem gyermekeim, mikor férjem már koros; a Jehova pedig: hallod Ábrahám, mit mond Sára? hogy ő már koros arra, hogy gyermekei legyenek. – E dolog magyarázata és értelme az, hogy a Jehova nem akart gyűlöletet szítani Ábrahám és Sára között; mert Ábrahám zokon vette volna Sára azon vádját, hogy ő már öreg gyermek-nemzésre, mivel minden férfi iparkodik nejejél fiatalabbnak látszani, és így a nő is. Ez az

oka, hogy miért nem akará a Jehova Ábrahámnak elbeszélni, hogy Sára őt öregnek tartja arra, hogy tőle gyermekei legyenek. – Bölcsseink ezen alapon arra tanítanak bennünket, hogy a béke kedvéért csakugyan szabad hazudni.”

Ennyi a tény; e tant a zsidók szabadon és nyíltan hirdetik úgy a Talmudban mint a Czeéna úr'éná-ban. Közönséges csalfaságokat itt számba sem akarok venni, melyektől a zsidók könyvei hemzsegnak, mint pl. a Szota VII. fejez, való Gemarában, a hol egy pogánynyal étkező zsidóról van szó. A zsidó sejti, hogy a pogány az ő életére tör, és ezért midőn a pogány ételéhez nyúl, így szól: „Ennek az ételnek éppen olyan az ize mint annak, amit a minap a király asztalánál ízleltem.” A Gemara szerint a pogány e szavak hallatára gondolkodóba esik, és így szól magában: „Ezt az embert tehát a király ismeri; már így nem merem őt megölni.” Tudni való, hogy a zsidó a király asztalánál soha sem ült, hanem czélzasképpen említé a király asztalát, hogy a pogány szándékától visszariadjon.

Sokkal komolyabb ennél az Avóda Zára egyik Gemarájának azon érvelése, melylyel bizonyítai törekszik, hogy Jákob patriarkha Eszav bátyjának akkor is hazudott, midőn (Gen. XXIII. 14) ekként szól: „...míg elérkezem uramhoz Széirbe”; mert (a 17 vers tanúsága szerint) nem ment Széirbe, hanem Szukkosz-ba. Már most ez alapon azt tanítja az illető könyv, hogy midőn a zsidó kardos pogánynyal utazik, s az kérdi, „hogy hova megy? – nevezzen meg egy távolabb fekvő helyet, mintha oda utaznék. Oka ennek az, hogy ha a pogány őt útközben meg akarná ölni, gondolná magában: még ráérek; az a város még messze van, lesz még alkalmam őt később is megölni. Ezalatt pedig tovább haladnak, elérik a várost (vagy falut), a hova a zsidó szándékozik, és így e hazugság által megmenekül a haláltól.

Nyilván látható itt a zsidó észjárása. Jákob pátriarkha hazudott, a Jehova hazudott, miért ne hazudhatnék ő, ha belőle haszna van? És hazudik is a zsidó mindenütt és mindég, mert mindenütt és mindég hasznossá teheti. Innét van, hogy tehetetlen velük szemben sajtó, irodalom, törvényszék és minden. Amit közönséges módon elhazudni nem bír, azt elesküszí (majd erről is szólunk); ha sikertelen a hazudás, sikertelen a hamis eskü és minden egyéb ámitás, ferdítés és hazudás akkor hízélgéshez fog a zsidó ugyancsak a Talmud értelme szerint. A Szota VII. Misna-fejezet Gemarájában ily jellemtelen és valóban erkölcstelen tant olvasunk: Bölcsen tanítja Juda rabbi a palaestinaí, vagy mondhatod (vagy ha tetszik) Simon rabbi Pazzi fia: szabad hízelegni a gonoszoknak (istenteleneknek t. i. nem-zsidóknak) ezen a világon. Zsidóul: *D'ras rav Jehúda máarva v'i téma rabbi Sim'on ben Pazzi mutár lehékhanif larásáim be-aulem hazze*). Ha már most egyik gázság nem segít, a Talmud értelmében előveszik a másikat, és így tovább mindaddig, míg a hazugság és bűn az igazság és becsület fölé nem emelkedik. Hogy hova jut a ker. társadalom, ha ily erkölcstelen és veszedelmes tanokat megtorolni, terjesztőiket országos törvényekkel büntetni, őket számúzni nem képes vagy nem akarja: én azt nem tudom; hanem azt tudom, hogy Isten és a történelem ítélőszéke előtt fog kelleni a terjedő erkölcstelenségért, a lábra kapó gonoszságért felelnünk; mert az intéző körök okolandók azért, hogy testvéreiket és gyermekeiket midőn tehetnék, ez undok polyp karjaiból

ki nem mentik. – Azt mi antisemiták jogosan követelhetjük az egész világtól, hogy midőn ily módon leleplezzük a zsidók erkölcstelenségeit: az emberiség jobb elemei hozzánk sorakozzanak, hogy az igazságnak, becsületnek és erénynek törvényes eszközökkel érvényt szerezhessünk. Mi antisemiták jogosan követeljük a nemzettől és képviselő-testületétől, hogy egy ily példátlan, hazugságot és hízeltantételt hirdető bandát a törvény szigorával üldözze éppen úgy mint Spangát vagy Macsvánszkit. Ha magyar törvények nem büntetik a hazugság tanítását a zsidóknál: hogyan büntethetik saját testvéreiknél? Ne a jezsuitákat, szaracénusokat, nazarénusokat kergessük; ezek békés emberek, csendes, józan polgárok, hanem azt, aki tanítja, hogy hazudni a béke kedvéért és hízelegni szabad, sőt illik; voilà l'ennemi!

A zsidók hivatalos védelmezői és e szerint párt- és elvfelei a zugszabadkőművesek. Ezekről is fogunk majd későbbben egyet - kettőt szólni; mert az már igazán szégyen, hogy az egész társadalmat ily elvtelen kozmopolita összeesküvők fonják körül; ezek uralkodnak, ezek rendelkeznek, míg az önzetlen hazafi, a becsületes nép, az erkölcs és jámborság szolgálnak. Ez összeesküvő bandákat előbb-utóbb le fogjuk fegyverezni, mert zsarnok despotismusuk már elviselhetlen.

Jehi or! – Legyen világosság!

Caeterum censeo Charthaginem esse delendam!

Avellanus

A szeptemberi bécsi nagy emlékűnnep és a zsidóság.

Ma épen kétszáz éve történt, miszerint daczára annak, hogy a 20 évi fegyverszünet még le sem járt, a török haderő, maga a nagyvezér Kara Mustafa által vezéreltetve, az ulemák ellenzése daczára, Magyarországra özönlött, s Bécsig meg sem állott. 1683. július 14-kén a törökök Bécs vára előtt tábort ütöttek. Leopold császár sebtében Passauba menekült. Ausztria és Stájerország (Magyarország ügyis török tartomány volt, s ezzel már eleget mondtunk, hogy micsoda állapotban lehetett,) a tatárok által elpusztított, a városok és falvak leégetve lettek, sok ezer ember rabszolgaságba vitetett.

Bécs helyőrsége 12 ezer főnyi rendes katonaságból állott, a melynek a polgárok s ezekkel együtt az iparos és tanuló ifjúság vitézül segédkezet nyújtott. Gróf Stahremberg Rüdiger főparancsnok a hadművészet és vitézség, a vallási és hazafiúi buzgalom minden segédeszközeit kimerítette. De hát a törököknek kétszáz-ezer harcosuk és kétszáz ágyújuk volt. Bécs bukása bizonyos volt, s ez esetben a törökök előtt egész Németország nyitva állandóit, s az európai államrend egészen más alakulatot volt felveendő.

Bécs azonban nem lőn meghódítva. A sürgős veszély föl-

riasztotta aluszékonyságukból és versengéseikből a német rendet. 80 ezer harcos gyűlt össze rövid idő alatt a német tartományokból, a kikhez 20 ezer lengyel csatlakozott Sobieszky Jánosnak, a vitéz lengyel királynak vezérlete alatt, a ki az összes keresztény sereg fővezérletét átvette.

Bécsnek már sok külső erődé szét volt „rombolva, sok harcos elesve, a szorongatottság, a szükség a városban napról-napra nagyobb lett. Ekkor, szeptember 12-kén rohant le a Kahlenbergről, hosszú, jól rendezett hadoszlopokban a vitéz keresztény sereg a gondtalan ellenségre. A győzelem teljes volt: a török sereg semmivé téve, Bécs az ostrom alól felszabadítva, Németország felmentve lett.

A török sereg szétszórt maradványa Magyarországra futott vissza, nyomában a diadalmas keresztény sereggel Esztergom., Érsekújvár, Buda s majd egész Magyarország, három évi küzdelem után megszabadult a 160 évig tartott gyászos török uralom alól, a mely sivataggá változtatta hazánkat.

Az idei szeptember hó 12-ke tehát nagy nap Bécs városára nézve: történelmének tán legfényesebb napja. Mindenki nagyon természetesnek tartja tehát, hogy Bécs városa ezen emlékezetes napot nagyszerűen megünnepelni fogja.

Igen ám! De azóta Bécs egy másik körülmélet ázsiai faj: a zsidók uralma alá került, a kik bent a városban máris félmennyi számmal vannak, mint a boldogult Kara Musztafa hadserege volt a városon kívül: a zsidók t. i. 100 ezerén vannak Bécsben, és van nekik legalább is 200 sornáljuk, a mik e „vitéz” népnél az ágyuk szerepét játszik, tehát legalább is annyi, a mennyi ágyúja a boldogult Kara Musztafa török nagyvezérnek volt.

Szeptember 12-ke Bécsben egy eminens keresztény emlékűnap, a kereszténység elhatározó diadalának emlékűnepe a Félhold fölött.

A szeptember 12-ki emlékűnap Bécs városának a zsidók által leigázott keresztény lakosságában igen könnyen olyan gondolatokat támaszthatna, hogy, valamint őseik megszabadították magukat a körülmélet törökök igájától: úgy idő- és alkalomszerű lenne a mai bécsieknek magukat a körülmélet zsidók igájától megszabadítaniok; s ezen gondolatok üzésének-füzésének a zsidókra nézve esetleg igen kellemetlen következményei is lehetnének.

S azért – nem is lesz szeptember 12-ke Bécsben a nagy világtörténelmi eseményhez méltóan megünnepelve! – Mert hát ez az emlékűnap nem quadrál bele a zsidó politikába!

E komoly reflexiókat kelteni hivatott ügyben, a Steyerben megjelenő „Die Judenfrage” című lap f. é. augusztus 1-ji száma a következő érdekes cikket hozza:

A nagy emlékűnnep. – Már 1879. október 15-kén elhatározta a bécsi községtanács egy bizottságot kiküldeni a végből, hogy Bécsnek a törökök ellenében való hősiességé 200 éves emlékűnnepé méltó s nagyszerű módon megülessék. A bécsi községtanács előtt tehát tudva volt ezen emlékűnnep fontossága. Tartatott is sok ülés ezen ügy tárgyalása céljából, és a zsidó-lapok egész tavalyig biztosítottak is bennünket arról, hogy ez az ünnepély valóban igen nagyszerű lesz, hogy erre már minden intézkedés meg van téve, – míg nem mi ezen lapokat figyelmeztettük arra, hogy a mai viszonyok között lehetetlen, hogy egy nagyszerű ünnepély lehessen, mivel jelenleg a zsidó befolyás Bécsben még mindenható és uralkodó. A zsidó-lapok ezt csakugyan be is látták, s ez időtől fogva mind csöndesebbek lettek e kérdésben. Jelenleg, a midőn már közvetlenül az emlékűnnep előtt állunk, ezen ünnepély programja közzé lett téve, de bizony kutyalyiter rosszul és soványan ütött ki.

E program kidolgozásához a bécsi községtanácsnak teljes négy évre volt szüksége. Nevezetes dolog továbbá az is, hogy e program előadója vagy kidolgozója Dr. Mauthner zsidó volt! Ha az állam vagy az államhivatalnokok olyan munkát teljesítenének mint Dr. Mauthner, mily nagyszerű beszédeket tartana ugyanaz a Dr. Mauthner az államhivatalnokok képtelensége fölött! Úgy hisszük, a jó izlés azt követelte volna, hogy Dr. Mauthner ezt a referátát egyáltalán ne vállalja el, mert ez a viszonyoknak és az ünnepély jellegének félreismerése.

Az akkori küzdelemben arról volt szó, hogy Európa az asiaticizmus-rohamától és uralmától megóvassék. A hősiesség küzdelem tehát Európának küzdelem volt Ázsia ellen. Ezen emlékűnnepnek tehát nemcsak egyedül Bécsre vagy Ausztriára, hanem egész Európára nézve is nagy jelentősége van; mert ha a fő védbástya, Bécs vára elesett volna, akkor senki se tartóztathatta volna fel többé az asiaticizmus előnyomulását. Egy nagyszerű emlékűnnep által Bécs egész Európának emlékezetébe visszaidézhetette volna azt, mit tett ő az időben egész Európáért, s hogy a viszonyok a törökök győzelmé által a mostaniaknál egészen más alakulást vettek volna fel. Bécs azonban ezen szép alkalmat, egész Európa szeméi előtt tündökölni, nem használta fel. lemondott róla, – mert hát Bécsben a zsidó befolyás az uralkodó, s mert ez az ünnepély a zsidókra, nézve fölötté kellemetlen reminiscenciákat idézett volna fel, egyetlenegy zsidó se vévén részt ezen hősi harcban, sőt felülrá. az ostrom előtt valamennyi zsidót ki kellett utasítani, nehogy a törököknek kém szolgálatokat teljesíthessenek, vagy hogy a védők erejét és bátorságát meg ne gyöngíthessék. Mily kellemetlen lehet a zsidókra nézve, hogy ugyanazon helyeken, a. hol a legtöbb vér folyt, a hol oly vitézül folyt a harc, – most a zsidó Ringstrasse-bárók palotái emelkednek; mert ezek a visszaemlékezésnek valóban nem kedvező momentumai. Ellenkezőleg a bécsieket arra kell tanítani, hogy elfeledjék, hogy állanak ma a viszonyok, hogy a zsidó-befolyás a mérvadó ma, s hogy eshetett meg ez: folytonos rászédéssel. Épen egy ily ünnep által ébredhetnének fel a bécsiek kábultságukból!

Mindezeket azonban a zsidóknak és barátaiknak már négy évvel

ezelőtt tudniok kellett volna, ez által nagy blamage-tól kímélték volna meg magukat. Amint azonban látszik, náluk ez már megszokott dolog, úgy hogy egy blamage-val több vagy kevesebb nem változtat a dolgon. Mindig halljuk a panaszt fővárosunk hanyatlásáról, de hát az emberek nem kutatják soha ennek valódi okát, s megelégednek mindig azzal, & mit a zsidólapok mondanak; hogy azonban ezek nem mondják ki az igazságot s nem is mondhatják ki, arra a legkevesebb ember gondol.

Csak azon csodálkozunk, hogy a vezető zsidó-körök a bécsi község-tanácsban előbb nem fogták fel, hogy Bécsnek az előretörő asiaticizmustól való megszabadítására rendezendő nagyszerű s magasztos emlékünnap a zsidókra nézve fölötte kellemetlen, mivel ez által szunnyadozó emlékek ébresztethetnek fel, elmékedések a fölött, hogy a mai bécsiek nem harcolnak oly vitézül mint 200 év előtti őseik harcoltak az asiaticizmus ellen, sőt hogy ők harcz nélkül engedték magukat visszaszoritni. Négy évvel ezelőtt azonban, a mikor a nagyszerű ünnepély tervezetett, még nem voltak antisemiták. Látjuk tehát, mily mélyrehatóan működik ma már az antisemitizmus. A zsidók persze másként iparkodnak a dolgot előadni; a valóságban azonban úgy áll a dolog, a mint mondtuk: Mindaddig, a míg Bécsben a zsidó befolyás a mérvadó, az előnyomuló asiaticizmustól való megszabadulást nem lehet megünnepelni anélkül, hogy az emberek a zsidóuralomra ne legyenek emlékeztetve.

Így a „Die Judenfrage.”

A bécsi emlékünneppel így állván a dolog, mivel ez idő szerint Budapesten is az asiática zsidók uralkodnak, nekünk is vékony kilátásaink lehetnek arra nézve, hogy három év múlva Budapest városára visszavételének emlékünnapét méltóan megünnepelhessek. Thaly Kálmán tett ugyan pár hóval ezelőtt ez iránt egy indítványt, ha jól emlékszünk, a magyar tud. akadémiánál; az eszme a nemzetnél kedvező fogadtatásra is talált; de hát kérdés, megengedik-e nekünk ezt a keresztény-magyar emlékünnapet megünnepelnünk új uraink, a zsidók?

Qui vivra, verra!

A bajmóczi fürdőből (Július)

Különösen tisztelt képviselő úr! Egyedül én tartom itt a „Függetlenséget”, s délután 2 órakor érkezvén ez, fenhangon olvasom azt; a zsidók vagy rögtön távoznak, vagy izgatottan fel s alá járnak; s tegnap majdnem „kravall”-lett. Leírom ezt a tegnapi esetet: egy adattal legalább több.

Én a Függetlenséget olvasva, a zsidók ezt pár lépésre tőlem s a társaságtól, melynek fölolvastam (több pap, tisztviselő és földbirtokos), járkálva hallgatták, – izgatottan járkálva s gesztikulálva, – míg a fürdőorvos Lax „Aner vün unsere Láit” hozzám jön, s az összehajlott lapra tekint, s miután címét elolvasta interpellál: Ah Herr v. Bossányi, ich wundere mich wirklich, dass Sie dieses Blatt lesen?! – Warum denn? kérdem, es ist das einzige, was objektiv und selbstständig schreibt. – És innét kezdődött egy elég élénk vita, a mely azonban a művelt emberekhez illő korlátokban maradt s a zsidó Dr. általam való lefőzésével végződött. Ezt Rosenfeld

Ádám privigyei vén gazdag zsidó nem tudván zsebre vágni, a társaság mellett elmenve ezekre fakadt ki:

„Ja das gauze huben de Herrn schlecht ausstüdir, und nur dorüm ausgedocht, dos de feromte Ungarische Ödl de Güter vün de Juden wegnehmen kenn, düs darf de Regirüng nix erlauben, denn wenn se de Juden wos thün, werden se schon sehn, dous de Engländer und Preissen rein marschiren und Ungarn zertrümmern”; s ekkor kezeivel a nyakkitekerés gesztusát s a széttépést mutatva nagy dühösen a folyosóban eltűnt. Természetesen ezen retiráda igen üdvös volt, mert nemcsak magamban de többekben fölforrt vérünk ezen hazafiatlan nyilatkozatra. – De hát kérdem, nincs-e óvszer, nincs-e orvosság ezen szentelen natió ellen, a mely ha nem is szól hozzá az ember és fumigálja őt, mégis oda tolakodik s provokálja azt, a kinek a legnagyobb nyugalomra volna szüksége a fürdő idény alatt, s a helyett idegei s türelme a legnagyobb ön uralmi tűzpróbára lesznek kitéve.

Tessék soraimat úgy tekinteni mint egy csöppet a nagy árban, – s rs ha tetszik, fölhasználni.

Kiváló tiszteletem kifejezésével, alázatos szolgálja Bossányi Lajos.

Amerikából.

(Töredék A v e 11 a n u s elvbarátunk július 5-én kelt leveléből.)

E pillanatban még nem tudom, hogyan végződött uraságod sajtópere; de hiszem, hogy a jury megemberelte magát és nem görnyedt zsidó járomba. Majd meglátom pár nap alatt a „Függetlenség”ből. Verhovayban mégsem csalódtam, mert őt mindenkor olyan embernek képzeltem, mint ki, ha fölírja lapjára hogy „Függetlenség,” a zsidókkal szemben is független akar maradni. így tett: ez gentlemanhez illő tett.

Van itt (a levél mellett) egy arckép is. Ezt egy tanítványom küldé nekem, és egy hongkongi állítólagos vicarius apostolicust ábrázol, a ki néhány év előtt Kentucky államban csalt, utóbb elfogták, és kitűnt, hogy z s i d ó .

Nagyon kívánatos volna, ha egy-két vagyonos antisemita a 12 röpiratot sok példányban járattná, és egyet megtartva, a többit – felosztva maguk között az ország négy kerületét és Erdélyt, – a „Helységnevtár” tartalma szerint minden faluba, pusztára küldenének egy-egy füzetet, hogy minden magyarországi faluba jusson egy, semmi tekintettel arra, milyen nyelvűek, mert sok falu van, a hol róla mitsem tud a nép. A múltkor történt, hogy L-ra küldtem egy ily csomagot, a hol e dolog úgy feltűnt, hogy a címzetthez a rendőrfőnök látogatott el, megtudandó, „mily lázító nyomtatványokat küldözgetnek Amerikából!” Az eredmény az lett, hogy a rendőrfőnök úr átolvasta, igen örült neki, azután vissza adta minden megrovás nélkül. Az illetőt aztán megbíztam, hogy ossza szét az egészzet, ha átolvasta. Így hát ott is terjed.

Mindenesetre szükség van jó ügynökökre, minők pl, a néptanítók és a lelkészek. A 12 röpiratnak el kellene árasztania a kerületeket a tenni, akaró antisemiták részéről. Ez együtt járhatna a „canvassing”-gal (korteskedéssel); minden antisemita jelölt rendeljen meg néhány száz példányt, s küldje előre hírnökül a kijelölt kerületbe.

Egyébiránt minden jót, kápráztató sikert kívánok ügyfeleinknek és minden derék honfitársamnak a nagy nemzeti cél támogatásához, sikert a talaj ápolásához, és maradok sat.

Avellanus. :